

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра японської філології

Кваліфікаційна робота магістра з японської філології
на тему:

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ЯПОНСЬКОЇ МОВИ В АНІМЕ

Допущено до захисту
« ____ » _____ року

студента групи МФяп 59-19
факультету сходознавства
освітньо-професійної програми Японська
мова і література, англійська мова та
методика їх викладання
за спеціальністю 035 Філологія
спеціалізацією 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно), перша –
японська

Маніна Дениса Андрійовича

Завідувач кафедри
японської філології

Науковий керівник:
Доцент Сverdлова Тетяна Георгіївна

_____ Кравець К. П.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
1.1 Аніме та манга як особливі явища японської художньої культури	6
1.2 Формат аніме як сучасний культурний феномен.	7
1.3 Лексико-граматичні особливості формату аніме	9
1.3.1 Інверсія.....	9
1.3.2 Редуплікація.....	10
1.3.3 Ономатопея	10
1.3.4 Екзотизми.....	11
1.3.5 Жаргонізми (сленг).....	12
1.3.6 Арготизми	12
1.3.7 Експресивні частки (модально-заклучні частки, модально-експресивні частки).....	13
1.3.8 Особові займенники в японській мові.....	14
1.4 Стилiстичні особливості в аніме.....	15
1.5 Ступені ввічливості та мова жінок і чоловіків у форматі аніме.	15
Висновки до першого розділу	19
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЯПОНСЬКИХ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ.....	20
2.1 魔法科高校の劣等生 (まほうかこうこうのれっとうせい) «Нездара в старшій школі магії» ...	20
2.2 ワンパンマン, «Ванпанчмен».....	28
2.3 ちょびっツ, «Чобіти»	42
2.4 屍鬼 (しき) «Шікі».....	52
2.5 桜蘭高校ホスト部 (おうらんこうこうホストぶ) «Гурток побачень Старшої школи Оуран».....	66
Висновки до другого розділу.....	83
ВИСНОВОК.....	84
要約.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	93
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Відомий факт, що мова – це найважливіший елемент культури будь-якого народу; мова розвивається і функціонує, відображуючи особливості конкретного суспільства, рівень його розвитку, національні особливості.

Розвиток японської мови значно відрізняється від розвитку європейських мов, ще досі немає однієї погодженої теорії походження японської мови та нема однієї думки щодо приналежності японської мови до однієї з мовних родин. Ізолюваність країни впродовж багатьох століть та відмінність японців від багатьох інших культур завжди приваблювало дослідників з різних частин світу.

Але, у зв'язку із глобалізацією суспільства, американізацією масової культури, інтернаціоналізацією крупних підприємств та економіки, а також зміною балансу сил після кінця Холодної війни, японське суспільство та культура продовжують еволюціонувати із неспинними темпами.

Дана робота має намір дослідити мовно-стилістичні особливості сучасної японської анімації, створеної впродовж останніх двадцяти років, таким чином подивившись на сучасний стан японської мови.

Актуальність даної роботи обумовлена тим фактом, що японська анімація, будучи дуже популярною, доступною та різноманітною, часто використовується як досвідченими японістами, так і початківцями у якості навчальних матеріалів. Окрім того, японська анімація досі набирає популярності в Україні та є більш популярною, ніж манґа (див. пункт 1.2).

Об'єкт дослідження – мовлення персонажів японських багатосерійних анімаційні фільми, «аніме».

Предмет дослідження – стилістичні особливості японської мови у японській анімації; гендерні особливості японської мови, експресивні частки японської мови, рівні ввічливості японської мови у якості стилістичних складових.

Мета роботи полягає у аналізі стилістичних особливостей японської мови у форматі аніме.

Задачі роботи:

1. Зафіксувати мовлення окремих персонажів аніме та стилістично охарактеризувати їх.
2. Скласти статистику використання персонажами аніме експресивних часток.
3. Проаналізувати вживання іменних суфіксів у форматі аніме.
4. Проаналізувати різницю мовлення між чоловічими та жіночими персонажами японських анімаційних фільмів у різних жанрах аніме.
5. Проаналізувати вживання особових займенників в японських анімаційних фільмах.

Матеріалом дослідження стали японські анімаційні багатосерійні фільми:

1. 魔法科高校(まほうかこうこう)の劣等生(れっとうせい)«Нездара в старшій школі магії» (2014), 1 епізод.
2. ワンパンマン, «Ванпанчмен» (2015), 8 епі.
3. ちょびっツ, «Чобіти» (2002), 1 еп.
4. 屍鬼(しき), «Шікі» (2010), 10 еп.
5. 桜蘭高校ホスト部, «Гурток побачень старшої школи Оран» (2006), 1 еп.
6. Також, частково були використані ジョジョの奇妙な冒険スターダストクルセイダース (2014)、どろろ (2019).

Розглядається неадаптоване мовлення персонажів вищезгаданих японських багатосерійних фільмів. Авторами використаної літератури є українські, російські, західні та японські лінгвісти.

В роботі були використані **методи дослідження**, серед яких переважно є:

1. Метод семантико-стилістичного аналізу полягає у виявленні співвідношення мовних засобів, якими експресивно виражається інтелектуальний, емоційний чи естетичний зміст мовлення (або тексту) до змісту інформації. Так як мовні особливості форматів аніме та манґа обертаються, переважно, навколо стилю мови, це метод буде переважати в моїй роботі.
2. Метод порівняння, навіть маючи постійні стилістичні значення чи

відтінки, мовні одиниці досягають стилістичного ефекту тільки в зіставленні з іншими.

3. Методика польового моделювання була частково використана для збору інформації того, яким чином ці мовні особливості форматів аніме та манга впливають на повсякденну мову японців.

4. Стильостатистичний метод аналізу тексту, котрий полягає у застосуванні інструментарію математичної статистики в області стилістики для визначення типів функціонування мови в мовленні, закономірностей функціонування мови в різних сферах спілкування, типах текстів, специфіки функціональних стилів і впливу на них різних екстралінгвістичних чинників.

Окрім того, в роботі присутні статистичні дані інших дослідників.

Теоретичне значення роботи полягає в можливості використання результатів дослідження для подальшого вивчення особливостей сучасної японської мови та японської культури, а також обґрунтування доцільності використання аніме у якості навчального матеріалу.

Практичне значення роботи полягає в тому, що матеріали дослідження можна використовувати для викладання та подальшого дослідження японської мови. Також, варто позначити, що матеріали можуть стати у нагоді при виборі японських анімаційних фільмів для включення у навчальну програму.

Новизна даної роботи полягає у використанні сучасного дослідницького матеріалу. Багато робіт, пов'язаних із стилістикою японських анімаційних фільмів та манга були складені ще до двохтисячних років, а так як мова перебуває у постійному розвитку, постійне поповнення існуючої бази даних наукових робіт зі стилістики є необхідним для підтримання актуальності цієї науки.

Структура даного дослідження: Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, 5 додатків та анотації.

РОЗДІЛ I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Аніме та манга як особливі явища японської художньої культури

Аніме – (спрощено від англ. «animation») японські анімаційні фільми. На відміну від західних мультфільмів, котрі орієнтуються на дитячу аудиторію, перші орієнтуються переважно на підліткову аудиторію. Головним критерієм аніме можна вважати країну-походження – нею повинна бути Японія . Тож, наприклад, такі мультфільми як Rick and Morty мають віковий рейтинг 16+, South Park має рейтинг 15+, Mr.Pickles має рейтинг 17+, а Beavis and Butthead 15+, цільову аудиторію – підлітків та дорослих, бо навіть, містять помітки «насилля», «секс», «нецензурна лексика», «наркотики», тощо, але вони не вважаються аніме. Також, мультфільми, котрі так чи інакше імітують аніме, або його окремі риси, при тому, не були пороблені в Японії, не вважаються аніме (наприклад, Avatar The Last Airbender від каналу Nickelodeon).

Манга – це японські комікси, котрі легко відрізнити від європейських та американських своїми особливостями у читанні, чорно-білій картинці, особливостям стилю малювання. Мангу, зазвичай пише одна людина «манґака», разом із помічниками-підмайстрами, іноді зустрічається і групова творчість, але, зазвичай, не більше трьох-чотирьох осіб [10].

Культуру аніме також слід розглядати спільно із мангою, японськими коміксами, так як аніме дуже часто з'являються як адаптація манги (Наруто, One Piece, Гінтама, Hunter X Hunter, тощо), трохи рідше, аніме стає адаптацією відеоігр (Corpse Party, Persona 4, Steins;Gate, Monster Hunter Stories: Ride On, Zero Escape Virtue's Last Reward Special OVA, тощо). Як сказано в Understanding Manga and Anime, графічна новела, анімація, тощо є форматами, а не жанрами та можуть використовуватися щоб розповісти будь-яку історію, будь-який жанр може зустрічатися в форматі коміксу [49, с.30].

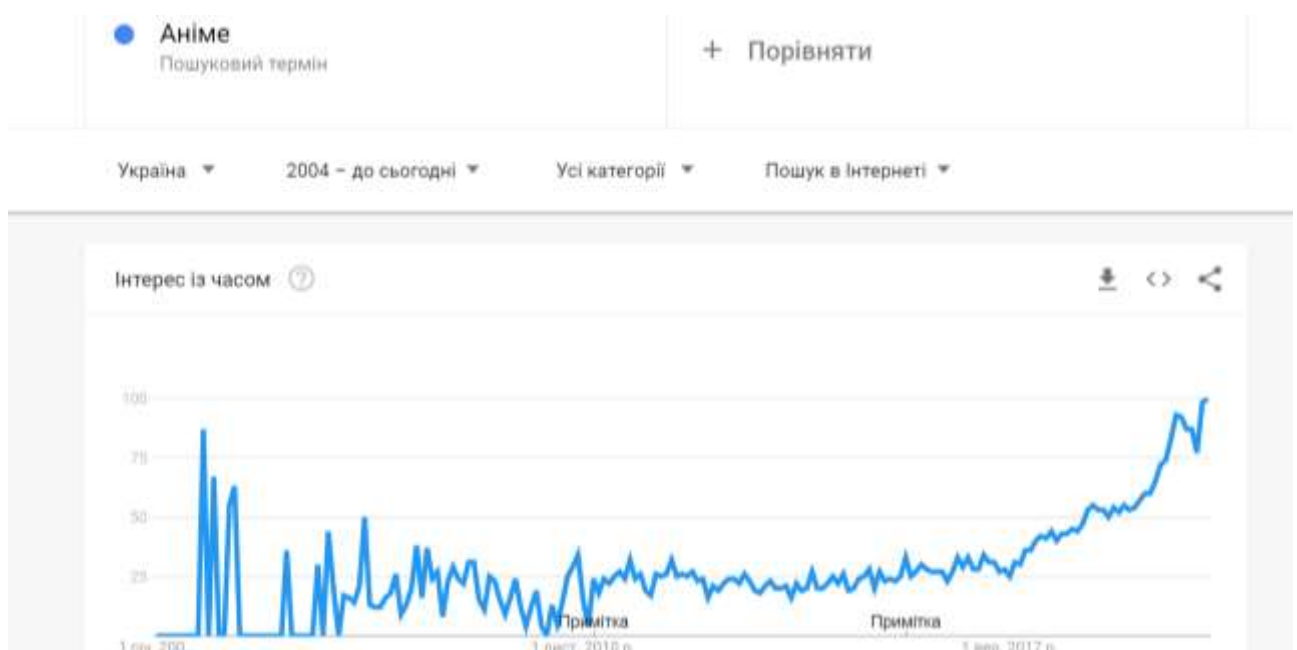
Серед деяких художніх особливостей аніме можна виділити велику кількість

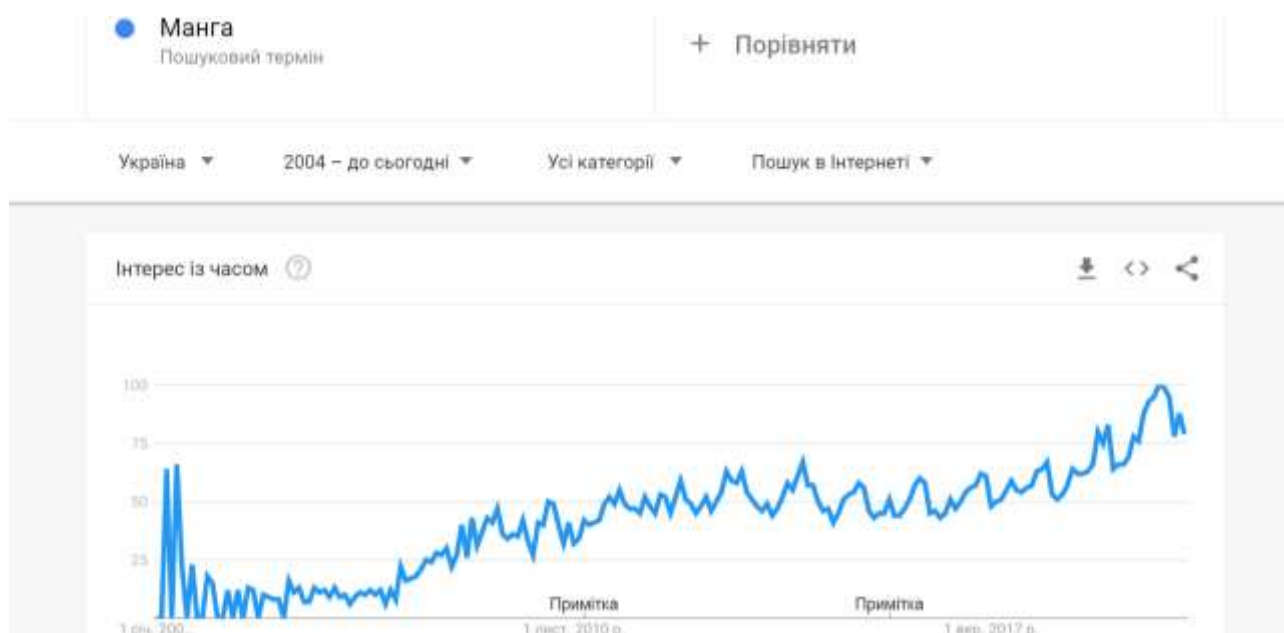
жанрів, місце розгортання подій, що, зазвичай є Японією, наявність опенінгу (невеличкого музикального відео кліпу на початку епізода), також, переважно, специфічну графіку (наприклад, неприродні кольори волосся, як блакитний, чи рожевий, а також - зображення надвеликих очей, це художній прийом, за яким можна, в більшості, дуже швидко відрізнити японський стиль зображення анімації від західного. Доречи, часто можна почути від пересічних противників аніме саме дорікання у бік розміру очей персонажів, однак цей прийом був запозичений Тедзука Осамою у Уолта Діснея [41, с.18]

Аніме вабить людей своїми поглядами на сексуальність, жорстокість, цікавою футуристичною складовою та технологічною домінантою [45, с.218-231].

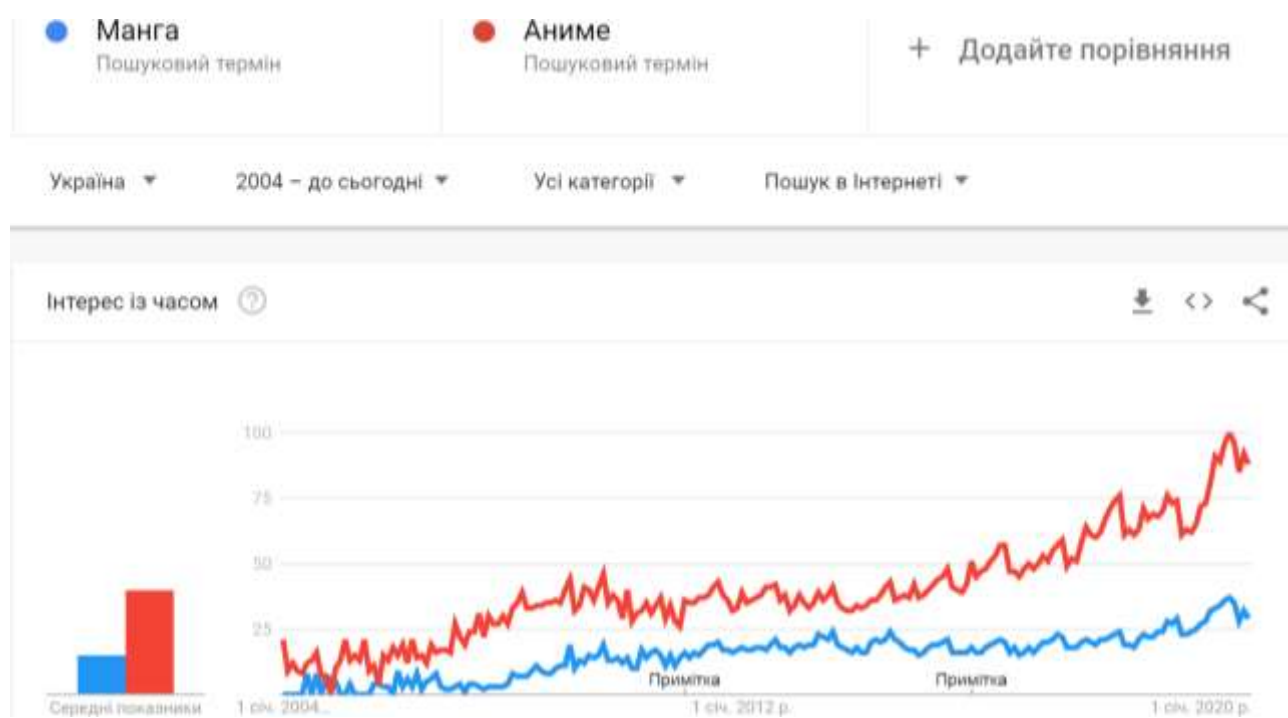
1.2 Формат аніме як сучасний культурний феномен.

В наші часи стає все менше людей, котрі не чули про японську анімацію, їхнє число лише більшає із роком в рік. Згідно із даними Google Trends [36], число людей, котрі шукають запит «аніме» та «манга» лише більшає та, мабуть, ще не досягло свого піку.

Окрім того, згідно із цією статистикою, українці надають абсолютну перевагу саме перегляду аніме, ніж читанню манги.

1.3 Лексико-граматичні особливості формату аніме

Далі будуть детально розглянуті основні поняття, котрі будуть зустрічатися у цій роботі, а також буде розглянута проблема розбіжностей у ступенях ввічливості чоловічого та жіночого мовлення, що також буде розглянуто на прикладах у другому розділі.

1.3.1 Інверсія

(від лат. *inversio* — перевертання, переставляння) — одна із стилістичних фігур поетичного мовлення, яка полягає в незвичному розташуванні слів у реченні з очевидним порушенням синтаксичної конструкції задля емоційно-сміслового увиразнення певного вислову [11, с. 419-420]

Японська мова має дуже строгу послідовність слів у реченні, але, навіть тут часто вживається явище інверсії. Як мінімум, інверсія у літературі була відома ще з часів класичної японської мови (IX-XII століття нашої ери), тоді вона виконувала наступні функції:

- Необхідність вкластися у чіткий розмір віршу танка 5-7-5-7-7 складів. Якщо слово, котре треба було вжити на першому, або третьому місці, складалося із більш ніж 5 складів, його переносили на друге, четверте, або останнє місце.
- Можливо, існували ритмічні причини, слово котре за розміром підходило на своє місце переносилося, як несумісне із ритмом віршу.

- Нерідко, композиція вірша зобов'язувала автора віднести головне на кінець віршу, багато із «тайгендоме», тобто віршів із іменем у кінці (замість присудка-предикативу), відносяться до цієї категорії.
- Питальне слово переносилося на кінець віршу, перетворюючись на присудок.
- Бували, навіть, випадки, переносу присудку на початок віршу

Mube-narikeri kimi-no adawaza-wo shitamafanu-fa to omofu.

«Недивно, що господар не зраджує (такій жінці), - подумала (годувальниця).

Частково, інверсія могла прийти в японську мову і з китайської, особливо, якщо роздивлятися явище постпозитивного означення, коли означення ставиться після іменника. [25, с.144-145][8, с.79]

1.3.2 Редуплікація

Редуплікація - повне, або часткове повторення кореня, основи, або цілого слова без зміни звукового складу, або з частковою його заміною. Вона використовується, переважно, для створення множини в японській мові, та для утворення ономапопеї. [15, с.286][7, с. 641]

Наприклад, слово 人 позначатиме людину, а 人々 – людей. 国 – країну, 国々 – країни, та тому подібне. Часто в таких висловах використовується особливий знак 々, котрий не має власного читання (чим схожий, на, наприклад, м'який знак в українській мові, або твердий в російській), але при поєднанні із попереднім символом, редуплікує його. [1, с.542]

1.3.3 Ономапопея

Ономапопея, або звуконаслідування - знаки вираження, або фонетичні жести, котрі відтворюють звуки природи, як ревіння звірів, шуму води, співу птахів, на кшталт дін-дін, бац, кап, бубух, базуючись на природі звука, або на його джерелі. Слід зауважити, що звуки природи нечленороздільні, а людська мова –

членороздільна, через що звуконаслідування, як явище мови, не може бути ідеальним. Існує навіть гіпотеза, згідно з якою, людська мова виникла завдяки саме звуконаслідуванню, але, хоча ця гіпотеза і не підтримується більшістю досвідчених лінгвістів, хоча, тим не менш, це свідчить про те, що ономапоєя є одним із більш фундаментальних явищ мови.

У японській мові, велика кількість ономапоєї використовується у якості прислівника. [47, с.25-33]

Окрім того, японська мова вважається однією з найбагатших на явище ономапоєї. Японській автор Сотоакі Токуй вважає, що в японській мові є багато ономапоєї, тому що вона, у порівнянні із іншими мовами світу, має менше звукосполучень. Усього, в японській мові можна зробити 112 складів, якщо ми скомбінуємо 50 базових звуків, починаючи від «а, і, у, е, о» та комбінаціями приголосних та голосних «га, гі, гу, ге, го», закінчуючи сполученнями на кшталт «ня». Для того, щоб якось компенсувати таку кількість складів, японці вживають багато дво-складової ономапоєї, на кшталт «іра-іра», або «мука-мука», котрі неможна виразити за допомогою китайських ієрогліфів. [70, 251с.]

В той же час, Раніше також вважалося, що ономапоєя притаманна «примітивним мовам та мовленню простонароддя». [26, с. 123] Але станом на сьогодні, існує протилежна думка, що «слів, утворених шляхом звуконаслідування, дуже мало, причому в розвинених мовах їх значно більше». [16, с.40][29, с.3-4]

1.3.4 Екзотизми

Екзотизми, або слова іншомовного походження (гайрайго) – слова, котрі позначають властиві іншим народам або країнам поняття. Якщо бути об'єктивним, то японська мова наразі містить величезну кількість канго, тобто слів китайського походження, але вони вже асимілювалися та пересічні японці не вважають їх за позичені. З іншого боку, так звані гайрайго прийшли в японську мову у XVI столітті, разом із місіонерами та торговцями. Японська мова наситилася голландськими, португальськими запозиченнями, а також, опосередковано французькими,

німецькими, італійськими та іншими мовами, через котрі до Японії прийшли технології, нові ідеї та, взагалі, зв'язок із іншим світом. Англомовні запозичення, ті, котрих зараз у японській мові найбільше, якщо не зважати на канго, прийшли двома хвилями, під час епохи Мейджі та після капітуляції Японії у Другій Світовій. При тому, запозичення, котрі прийшли до капітуляції Японії, є вже, переважно, асимільованими. Коли старі японці сваряться щодо «забруднення» японської мови іншомовними словами, вони сваряться на сучасні варваризми, котрі постійно виникають та зникають та котрими сучасна японська мова вкрай насичена.

Японці часто у повсякденні використовують вкраплення англійських слів у своїй промові та, навіть, деякі підручники розмовної японської радять носіям англійської вкраплювати «катаканізовані» слова із англійської мови. [55, с.8]. При тому, що це зовсім не означає того, що усі японці знають англійську, наприклад, якщо сказати «You`ll be sorry» (ти пошкодуєш про це, досл. «ти будеш вибачатися»), деякі люди можуть розпізнати «sorry» та зрозуміти, що перед ними вибачаються, що зовсім протилежно за контекстом. [33, с.69]

Англомовні запозичення зараз так сильно інтегрувалися у японську мову, що пересічні японці можуть навіть не знати японських аналогів до запозичених слів. Наприклад, мало хто з японців зможе сказати, що エスカレーター має офіційну назву 階段式昇降機. [30]

1.3.5 Жаргонізми (сленг)

Слова, властиві розмовній мові людей, пов'язаних певною спільністю інтересів. Японській сленг має тенденцію постійно оновлюватися, багато яких фрази слів виходять із моди та японці хоч і зрозуміють ці слова, але будучи неактуальними, вони не матимуть жаданого ефекту. [56]

1.3.6 Арготизми

Спеціальні слова та вирази, типові для певного прошарку населення, котрі мають своєю метою зашифрувати повідомлення (щоб люди поза колом цього

прошарку не мали змоги зрозуміти інформацію).

Серед японців поширені арготизми, пов'язані із субкультурами, темою сексу (ABS – три стадії сексуальних відносин, А – поцілунки, В – петтінг, С – секс; СІА «chotto ima anne», або «вибач, в мене жіночі дні» [33, с.29], кланами якудза («jūgun ian fu» - так називали жінок-проституток, котрих примусово набирали, переважно з населення країн, котрі були під окупацією Японії, а зараз це одне із слів, котрі вживають члени якудзи [33, с.72]) та деякі арготизми, спрямовані на іноземців, котрі можуть розуміти японську мову (наприклад, замість вживання *ガイジン* по відношенню до іноземців, японці можуть «шифруватися» і вживати *ジンガイ*) [33, с.17-18]

1.3.7 Експресивні частки (модально-заключні частки, модально-експресивні частки)

Експресивні частки мають функцію самовираження, створення образу мовця, автора [15, с.21].

Взагалі, частки поділяються на 4 групи:

1. Частки, що вживаються лише чоловіками, або лише жінками.
2. Частки, що часто використовуються в одній групі і майже ніколи в іншій.
3. Однакові частки, котрі мають різне використання серед чоловіків та жінок.
4. Частки, котрі використовуються однаково обома групами.

Окрім того, існує і різниця використання часток в діалектах. Згідно із дослідженнями, насправді, чіткого поділу між чоловічими та жіночими частками в сучасній японській мові не існує. І ті та інші використовують частки, котрі раніше були притаманні лише протилежній групі.

Вважається, що такі частки, як *ぞ*、*ぜ* є суто чоловічими, а *わ*、*かしら*、*の* – є суто жіночими. Тим не менш, у класифікації часток треба враховувати не лише стать, але й вік, соціальне положення та конкретну ситуацію спілкування. Наприклад, жінки, на керівних посадах використовують чоловічі частки у спілкуванні із підлеглими [27, с.168].

За допомогою експресивних часток в японській мові можна часто зрозуміти додатковий контекст – емоції мовця (частка な може додавати емоційності, особливо якщо її подовжувати до なあ, або частка ね може додавати грайливості, особливо якщо її також подовжувати ねえ), ступінь його впевненості (частка ぞ скаже про впевненість у своїх силах, частка よ про те, що мовець точно знає про що каже), контекст виразу (чи це жарт, чи серйозні слова), можна додати м'якості до виразу (чоловік може вжити частку さ) навіть стать мовця (наприклад, вираз «це не правда» жінка, ймовірно, скаже ちがうわよ, в той час як чоловік скаже ちがうよ [55, с.29]).

1.3.8 Особові займенники в японській мові

Система особових займенників – це та сфера японської мови, де різниця між різними варіантами мови помітна найбільше. Різниця проявляється, переважно, в системі займенників 1ої та 2ої особи (для займенників 3ьої особи різниці немає).

Лише найбільш ввічливе わたくし вживається однаково і чоловіками, і жінками. Далі використання займенників розбігається. Лише чоловіки вживають щодо себе 僕 (звичайне чоловіче), 俺 (неввічливе) та わし (неввічливе, зараз виходить із ужитку). Натомість, лише жінки використовують あたし (фамільярне), あたくし (ввічливе, зараз виходить із ужитку). Займенник わたし використовують як чоловіки, так і жінки, але якщо для жінок воно є стандартним, то для чоловіків – воно є дуже ввічливим (трохи менш ввічливе ніж わたくし) та зараз поступово виходить із ужитку, будучи притаманним лише для людей старшого покоління. [2, с.58-68]

Особові займенники також залежать від віку людини. Різниця у використанні займенників може проявлятися у чоловіків в 45-50 років, у жінок в 30 років. Наприклад, あたくし використовують лише жінки у віці старше 30 років. Серед пристарілих чоловіків використовується わし, що вже виходить із ужитку. [53,

с.73][4]

1.4 Стилістичні особливості в аніме

Японська мова в стилістичному різноманітті поділяється з практичної точки зору на дві підсистеми – інформаційну мову та мову міжособистісного спілкування. Хоча існує багато класифікацій японської мови із стилістичної точки зору, російський лінгвіст Борис Павлович Лаврентьев стилістично поділяє японську мову на наступні категорії:

1. Ввічливий розмовний стиль:
 - а) нейтрально-ввічливий стиль;
 - б) чемно-ввічливий;
2. Усний простомовний стиль;
3. Інформаційний стиль;
4. Літературно-художній стиль.

Аніме та манга, котрі було розглянуто в цій роботі, в тому чи іншому співвідношенні використовують усе це стилістичне різноманіття. Ввічливий розмовний стиль та усний простомовний стиль вживаються персонажами у будь-якому епізоді будь-якого аніме, в той час, коли інформаційний стиль та літературно-художній, хоча і рідше, але також використовуються (інформаційний стиль можна почути у розглянутому в цій роботі аніме «魔法科高校の劣等生», а літературно-художній стиль можна почути у аніме *ちはやふる*, сюжет котрого обертається навколо гри «Карута», суть котрої полягає у складанні віршів за допомогою карткової гри).[20, с.37][18, с.322-327][6, с.56][9, с.54]

1.5 Ступені ввічливості та мова жінок і чоловіків у форматі аніме.

Японська дослідниця Т.Сугімото виділяє три ступені ввічливості в японській мові:

1. Низький (при розмові із друзями, рідними, дітьми);

2. Нейтрально-ввічливий (в розмові з неблизькими знайомими, викладачами, т.п.);

3. Чемний (при зверненні особи нижчої за рангом до особи із вищим рангом, звернення підлеглим до начальства).

Вона також вказує, що ці ступені ввічливості різняться у жінок та чоловіків. Жінки та чоловіки в японському суспільстві не мають рівного положення у суспільстві. [51, с.23] Таким чином, жіночий перший рівень приблизно дорівнює другому чоловічому, а жіночий другий – чоловічому третьому. Чоловічий перший та жіночий третій стилі не мають аналогів для протилежній статі, за виключенням чоловіків, котрі працюють у сфері обслуговування та можуть використовувати жіночий третій стиль при зверненні до клієнтів. [23, с. 22.]

Тим не менш, чим мова більш офіційна, тим менше відмінностей у тому як спілкуються чоловіки та жінки. Однак, чітких кордонів у стилів також немає, адже вибір стилю залежить від багатьох факторів: індивідуальних вподобань, конкретні ситуації, тощо. Також, мова жінок різнилася за ступеню ввічливості в різні епохи. Зараз, вважається що жінки розмовляють менш чемно, ніж представниці попереднього покоління. Студентки використовують префікси ввічливості не частіше за одноліток-студентів. Таким чином, думка про те, що жіноча мова та чоловіча дуже сильно відрізняються – досить відносна. Треба також брати до уваги багато фактів.[41]

Цікаво також те, що різниця в японській мові характерна лише для національної мови, в діалектах вона майже непомітна. [3, с.45][5, с.37]

Тим не менш, ця тема має дуже багато дискурсу серед японських та світових лінгвістів.

Феміністична традиція схильна критикувати мову, як явище в цілому, за її андроцентричність, тобто орієнтацію на чоловіка, а не людину та неповноцінність жіночого образу. Зокрема, вони вказують, що в більшості мов переважають чоловічі мовні форми, а поняття «чоловік» та «людина» співпадають у багатьох мовах. Таким чином, представниці феміністичного руху намагаються не тільки виявити сліди

сексизму в мові, але й реформувати саму мову [13].

Із історії японської мови загалом також можна виділити декілька цікавих моментів, щодо цього питання. Японські лінгвісти відмічають, що різниця між чоловічою та жіночою мовою в Японії існувала не завжди. В романі ХХІ століття, «Генджі моногатарі» різницю між чоловічою і жіночою мовою дуже складно помітити. Перші відмінності з'являються лише в епоху Едо (XVII-XIX ст.). Тоді, для чоловічого мовлення було характерним вживання китаїзмів, канго, а для жіночого мовлення було характерно вживання японської лексики – ваго. Починаючи з епохи Мейджі (1867 – 1911), деякі мовні різниці чоловічої та жіночої мови згладжуються, потім ця тенденція лише посилилася після Другої світової війни, що пов'язується із зміною соціального статусу жінки. Деякі лінгвісти прогнозують ще більше розмиття чоловічої та жіночої мови, але не їхнє повне зникнення [38, с.47-62].

Існують й така думка, що жіноча мова взагалі є штучно введеною та її існування підпитується самою лише соціальною нерівністю. Японська дослідниця Ендо Оріе також підмічає, що в Коджіках та епоху Хейан не було знайдено суттєвих доказів різниці в мові жінок та чоловіків, а з епохи Камакура та Муромачі, із впровадженням панівного стану войовничого самурайського класу, за думкою якого, жінки повинні займати нижчий соціальний статус, починає зароджуватися база для гендерної різниці. Підручники етикету епохи Едо вже радили жінкам розмовляти м'якше, обмежено вживати канго, або взагалі розмовляти менше. Жіноча мова, 女房言葉 (にょうぼうことば), та її елементи асоціюються з дитячістю, як абревіація たけのこ => たけ (бамбук), або かずのこ => かずかず (ікра оселедця), оскільки саме так розмовляли матері із дітьми. [34, с.35] Газета The Japan Times із посиланням на Ендо Оріе також вказала, що до 1887 мова жінок та чоловіків не відрізнялася, лише за статусом. Філософія 良妻賢母(りょうさいけんぼ), хороша дружина, мудра матір, що впроваджувалася державою, а також адоптація жіночої мови як супротив вестернізації під час епохи Мейджі та збереження унікальних японських традицій стали причиною того, що ця відмінність існує і досі [39].

На думку Ендо Оріе, мовні відмінності в ранньому дитинстві не

усвідомлюються, а гендерні відмінності виробляються поступово. Вона розглянула мову дітей-другокласників (7 років) в одній зі шкіл префектури Оіта (острів Кюсю). Виявляється, що хлопчики та дівчатка розмовляють майже однаково, останні, навіть, можуть вживати щодо себе 僕, чоловіче «я», одну із найбільш стійких рис саме чоловічої мови. Дівчаток та хлопчиків виховують більш-менш однаково, але вчитель поступово знайомить дітей з тим, як правильно говорити по-чоловічому та по-жіночому, ці знання, проте, закріплюються пізніше, ніж знання 敬語 (кейго, ввічливої форми) і відмінювання дієслів. Самими дівчатами жіночі мовні особливості тривалий час сприймаються як особливості мови їх матерів, а не їх самих, а їх засвоєння сильно залежить від вчителя [34, с.35].

В 1974 році, психологи Маккобі та Джеклін проаналізували велику кількість експериментальних праць щодо різниці між чоловічою та жіночою мовою та прийшли до висновків, що дані щодо гендерної специфіки дуже суперечливі [40, с.428]. Сьогодні вважається, що гендерні особливості повинні розглядатися у поєднанні із статусом, соціальною групою, рівнем освіти, ситуативним контекстом, а також враховуючи перемінний стан суспільства. Наприклад, в японському суспільстві існує культурно закріплена, попередньо заснована традиція мовних відмінностей між чоловіком та жінкою, що полягає у використанні різних назв предметів, в залежності від статі мовця, а також у використанні різноманітних суфіксів та часток. Тим не менш, відмічається, що молоді працюючі японки відмовляються від так званої «жіночої мови» та частіше використовують «чоловічі» мовні аналоги.

Так як мова – це система, що постійно змінюється та розвивається, в японській мові теж відбуваються зміни. Є багато японських лінгвістів, котрі стурбовані тим, що кордони між чоловічою та жіночою мовою розмиваються, вважаючи, що японська мова втрачає свою унікальність та красу. [53][46]

З іншого боку, деякі навпаки вважають це за позитивний фактор, вважаючи рівноправ'я гарним знаком розвитку японського суспільства.[42][24][12, с.432,434]

Висновки до першого розділу

В першому розділі, ми ознайомилися із основними стилістичними прийомами, котрі будуть досліджені у даній роботі на прикладі їхнього вживання в аніме. Ми ознайомилися із такими термінами як аніме, манга, інверсія, редуплікація, ономаіопея, екзотизм, жаргонізм, арготизм, експресивна частка, особовий займенник.

Була коротко проаналізована проблема наявності розбіжностей у ступенях ввічливості в чоловічому мовленні та жіночому мовленні в японській мові, передумови та історія появи подібних розбіжностей.

Окрім того, були наведені докази поточної популярності аніме та його більшої популярності у порівнянні із мангою серед мешканців України, що і стало причиною вибору саме аніме у якості дослідницького матеріалу цієї роботи.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЯПОНСЬКИХ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ

2.1 魔法科高校の劣等生 (まほうかこうこうのれっとうせい)

«Нездара в старшій школі магії»

Жанр за цільовою аудиторією – сейнен. Жанр – технофентезі, школа, романтика, повсякденність. Аніме цікаве контрастуючими переходами у стилях ввічливості.

Більшість діалогів обертаються навколо студента на ім'я Тацуя (達也) та його сестри на ім'я Міюкі (深雪). Основними персонажами також можна назвати Міцугі (美月), Еріка (エリカ), Маюмі (真由美), Лео (レオ). Серед другорядних героїв також можна виділити: Марі (摩利), Морісакі (森崎), вчитель з ніндзюцу (Коконое Якумо, 九重八雲) та Адзуса (あずさ).

Два основних герої, Тацуя та Міюкі, поділяють деякі спільні риси, а саме їхні внутрішні монологи виконують роль автора, знайомлячи глядача із станом речей та історією світу. В таких ситуаціях, Тацуя, навіть, вживає інформаційний стиль,

...«国策機関であるこの学校に入学を許されたこと自体»,...

Тож виходить, що тих, кого прийняли до цієї державної інституції ...

Окрім того, вони не вживають молодіжного сленгу (若者語), обмежуючись загальноновживаними гайрайго, як デート、クラスメート、メール、カリキュラム, також вони є єдиними персонажами, котрі постійно адаптують свій стиль ввічливості під ситуацію. Тацуя, як чоловік, переходить від фамільярного стилю до нейтрально-ввічливого, а Міюкі, переходить від нейтрально-ввічливого до шанобливого стилю. Це, а також, статистичні дані, отримані при аналізі даного епізоду, вписуються в рамки суджень японської дослідниці Т.Сугімото [50], котра вважає, що жінки не займають рівного положення в японському суспільстві та використовують більш ввічливі форми, аніж чоловіки. Можна побачити, що зображені чоловічі персонажі вживають переважно фамільярний стиль (87% усіх

фраз), неохоче переходять на нейтральний стиль та лише для спілкування із вищими за статусом (13% усіх фраз).

Тацуя (達也) зображений як малоемоційний, але розсудливий студент. Як вже було до цього сказано, він переходить від фамільярного стилю до нейтрально-ввічливого в залежності від ситуації. У спілкуванні із сестрою, він вживає лише фамільярний стиль та такі фрази, як «行っておいで», замість «行ってください» чи «行ってなさい», або «すまない» замість звичайного «すみません», до неї звертається або на ім'я, або на займенник «お前», навіть коли та звертається до брата дуже шанобливо –

も... 申し訳ございません

お前は俺の代わりに怒ってくれる

Пробач мені

Це я повинен гніватися

Коли Тацуя розмовляє із іншими студентами, чи його думки озвучуються як голос автора, завжди можна почути фамільярний стиль. З іншого боку, при знайомстві із студентками, Тацуя починає із нейтрально-ввічливого стилю, лише потім переходить на фамільярний, якщо співбесідниця рівна за статусом. Тож, при знайомстві із студентом на ім'я Лео, він представився «司波達也だ。俺のことも 達也でいい», в той же час, при знайомстві із Міцугі та Ерікою, він вжив «司波達也ですこちらこそ よろしく». У розмові із старшими, як вчителем ніндзюцу, Тацуя вживає нейтрально-ввічливий стиль «深雪がおびえてますので少し落ち着いてもらえませんか?». Щодо себе вживає займенник «僕», або «自分», як буде показано на прикладі в наступному реченні. Показним моментом є представлення Тацуї перед Маюмі, президентом студентської ради [72, 5:11] «俺... いえ 自分は^{しげたつ}司波達也です». Тацуя вже було почав вживати до себе розмовний чоловічий займенник, але потім перейшов до нейтрального стилю мовлення.

Міюкі (深雪), на відміну від брата, частіше вживає літературні, або підвищені слова і говорячи від імені автора у пролозі, «魔神と化してお兄様は戦場を闊歩する», і при інших нагодах, наприклад, під час її вступної промови, дуже насиченою епітетами «穏やかな日ざしが注ぎ、鮮やかな桜の花びらが舞うこのうらかな春の佳日». Загалом, вживає ввічливі конструкції, наприклад, коли вона спитала приєднатися до столику, «ご一緒してもよろしいですか». Дуже дивним доводиться її спілкування із братом, з точки зору сучасної японської мови, адже вона не лише постійно звертається до брата лише на «お兄様», а й вживає 尊敬語 та 謙譲語, шанобливу, або самопринизливу лексику. Тож, тричі за епізод, замість звичайного «すみません», вона вживає «申し訳ありません» та одного разу його ще більш ввічливий аналог, «申し訳ございません». Окрім того, вона вживала щодо себе такий оборот як «それではいってまいります» та висловлювала подяку за те, що брат зачекав на неї «お兄様 お待たせいたしました». , Міюкі також вживала шанобливий стиль перед вчителем ніндзюцу, «存じております», «今日は入学のご報告をと存じまして...». Єдиний раз, коли вона вжила фамільярну лексику впродовж всього епізоду, була реакція на неправильно сприйняті слова Міцугі, котрі, начебто, натякали на наявність тісних відносин між Міюкі та Тацуя, «みつ 美月ったら 一体何を...何を勘違いしているの?» [37]

Вчитель ніндзюцу представлений трішки несерйозним та збоченим. І до Міюкі, і до Тацуї, він звертався на прізвище та суфікс *くん*, щодо себе вживає «僕», дуже часто використовує частку «ね», протягуючи її «う～ん いいねえ». На його збоченість вказує його залицяння до Міюкі та те, що вчитель назвав її «萌え», посилаючись на її шкільну форму. 萌え – це слово, що позначає відчуття сильної прив’язаності (фетишизації), особливо до персонажів (зазвичай, жіночих), в аніме, манга, відеоіграх та інших медіа, спрямованих на ринок отаку.

Взагалі, **другорядні персонажі**, переважно, вживають одну чи декілька реплік та більше не з’являються. Їм також притаманне дотримання одного конкретного

стилю мовлення та одноманітність експресивних часток. Адзуса, наприклад, вживає лише 4 нейтрально-ввічливі фрази та найпопулярнішу в цьому епізоді частку «よ». Морісакі (森崎), один із ініціаторів сутички серед представників груп «другосортних учнів» 一科生 та «першосортних учнів» 二科生. Він виконує роль антагоніста, будучи студентом «першого сорту», виказує відразу до «другосортних учнів», постійно вживає фамільярний стиль. До Міюкі, котра є учнем «першого сорту», він звертався на прізвище та суфікс «さん», до «другосортних» він не звертався впродовж епізоду взагалі. Особисто до себе використовує займенник «俺», а до себе та інших «першосортних учнів» разом використовує «僕たち». Серед часток, впродовж епізоду, він вживає лише «よ» та «な». Також від нього можна почути лайливе «バカ», але на тому й все.

Еріка (エリカ) з першого моменту появи показана як бунтарка, її мовлення значно відрізняється від інших жіночих персонажів повною відсутністю будь-якого стилю, окрім фамільярного, котрий вона вживає, навіть під час знайомства із чоловіками. Персонаж вступає в дію під час її представлення до Тацуя, котрий, на відміну від неї, використовує нейтрально-ввічливу です форму, хоча Еріка одразу переходить на фамільярний стиль, відкидаючи частку です та вживаючи експресивну частку ね.

司波達也ですこちらこそよろしく。

私は千葉エリカ。よろしくね 司波君

こちらこそ。

Тацуя Шіба, приємно познайомитися.

Мене звати Еріка Чіба, приємно познайомитися, Тацуя.

Після того, як Тацуя відповідає ввічливим «こちらこそ» вони не використовують нейтральний стиль у зверненнях один до одного.

Її фрази насичені молодіжним сленгом та гайрайго: モテない男, ルックス, だ

らしなさ, ワイルド, ホームルーム. Вона, на відміну від Міюкі, котра не звернула уваги на трохи нахальне запитання Лео до Тацуї «こいつ 誰?», не соромиться почати сутичку із Лео, звертається до нього фамільярним «あんた» та «ヤツ», «失礼なヤツ». Тим не менш, Еріка кожного разу вживає суто жіночий займенник «あたし», по відношенню до себе, та використовує жіночу експресивну частку «わ», «私は千葉エリカ、エリカでいいわ» (9 хв. 25с.), «あら そんなことしないわよオホホホ...» [72, 20:08] Окрім того, Еріка являє собою дуже експресивного персонажа, вона вживає найбільшу кількість унікальних експресивних часток (7 шт.), та найбільшу кількість часток в номінальному еквіваленті серед персонажів жіночого полу. Єдиний раз, коли вона вжила частку «です», вона не редукувала звук [y], а навпаки, довго його промовила (17хв. 32с.):

私は美月と達也君と一緒に食べてるだけです～

Я просто їла разом із Мізукі та Тацуєю!

Міцугі (美月), подруга Еріки, на відміну від неї, спілкується досить стримано, фамільярний стиль вживає лише у спілкуванні із Ерікою, обмежується лише найуживанішими частками «よ» та «ね», щодо себе вживає займенник «あたし», звертається до Тацуї на його прізвище та суфікс くん, до подруги Еріки вживає суфікс «ちゃん» не вживає жодних ані сленгових слів, ані занадто літературних, що робить її «звичайним» персонажем. Також, варто підмітити, що вона не редукує «у» у слові «ます» [72, 6:15], що повинно надавати жіночності.

Маюмі (真由美) – президент студентської ради, має авторитет над іншими студентами, вона – єдиний персонаж, із котрим Тацуя розмовляв нейтрально-ввічливим стилем. Вона майже завжди дотримується нейтрально-ввічливого стилю, але також часто додає грайливе «ね», іноді підкреслює впевненість в свої словах часткою «よ» (хоча ця частка вважається менш категоричною, якщо її вживають жінки[54]) лише один раз вжила трохи фамільярно окрашений, «よろしくね». До чоловіків звертається на фамілію та суфікс «君», під час знайомства також вжила

займенник «あなた» щодо Тацуї, а до себе вже реферує займенником «わたし», на відміну від нижчих за статусом студенток.

Під час сутички, вона все одно не переходила на фамільярний стиль та дотримувалася стриманої поведінки.

やめなさい！自衛目的以外の魔法による対人攻撃は犯罪行為ですよ

Припиніть! Використання бойової магії заборонено, окрім як у випадках самооборони!

Марі (摩利) – як і Маюмі, має авторитет та з'явилась лише під час сутички у кінці епізоду. Вона розмовляє згідно із контекстом, представляється швидко, назвавши лише свою посаду, прізвище та ім'я, в кінці речення вживає «だ». Далі по-поліцейськи ввічливо просить пройти із нею порушників.

風紀委員長の渡辺摩利だ。事情を聞きます全員ついてきなさい

Голова Дисциплінарного Комітету, Марі Ватанабе. Відповідатимете переді мною, усі за мною.

Після цього, коли вона вислухувала пояснення від Тацуї, вона вживала лише фамільярний стиль, але жодного сленгу, чи грайливих «несерйозних» емоційних часток.

Лео (レオ) - має імідж «крутого хлопця». Трохи більше ніж в половині своїх фраз використовує просторіччя (面), молодіжний сленг із гайрайго (すげえスピード, オーケー, キーボードオンリー, ヤツ), жодного разу не використав частки «です» чи форми на «ます». В мовленні використовує інверсію «な～る…頭良さそうだな お前». Використовує чоловічу лексику, «飯 食ってんだよ». До себе відсилається лише суто чоловічим займенником «俺», до Тацуї звертається на «お前» з самого знайомства. Не зовсім наслідує японському етикетові, наприклад коли на людях питає «こいつ 誰?», «えっと… 誰?», або вибачається ледащим «すまん». Під час сутички у кінці епізоду, він використав суто чоловічу форму імперативу «ハ

ッ 面白^{おもしろ}え». Лео дуже схожий за характером на Еріку, з якою вони постійно сваряться, але все ж таки, Еріка жодним чином не переходить на такий низький рівень спілкування та, навіть, свариться із Лео за його неввічливість, саме як раз, коли той спитав у Тацуї «こいつ 誰?». Під час їхньої сварки, можна було почути багато лайок з обох сторін, але лише Лео звертається до Еріки на «てめえ», більш того, Еріка не заперечує подібному ставленню.

てめえ 今 俺の手ごとぶったたくつもりだっただろ

あら そんなことしないわよオホホホ...

Ти мені ледве руку не відбила.

Ой, годі, я би такого не зробила.

Тож ми можемо побачити, що чоловіки, здебільшого розмовляють розмовним стилем, а також можуть розмовляти більш ввічливим розмовним стилем, як Морісакі, або менш ввічливим, як Лео, вживаючи більше сленгу, та гайрайго. Чоловік розмовляє у нейтрально-ввічливому стилі із стоящими вище за рангом та при наявності поваги до співбесідника. Для жінок все ж таки рівень ввічливості стоїть на ступінь вище та жінка переходить від нейтрально-ввічливого до шанобливого. Для жінок більш притаманні шанобливі конструкції 尊敬語 та 謙譲語. Жінка іноді може перейти на розмовний стиль при здивуванні, переляку, тощо. Використовування жінкою суто розмовного стилю надає їй іміджу бунтарки, військової та загалом насичує її характер чоловічими рисами.

Гайрайго, загалом, використовувалися будь ким, в будь-якій ситуації, окрім деякого сленгу, котрий використовувався персонажами, котрим властивий фамільярний стиль як єдиний можливий у спілкуванні із іншими. Наявність загальноживаних гайрайго, на кшталт デート、クラスメート、メール、カリキュラム, станом на сьогодні не змушують мову звучати неформально.

Кількість фраз між чоловіками та жінками приблизно однакова. Іменний суфікс «君» вжито студентками по відношенню до студентів, вчителями по відношенню до учнів, або по відношенню до менших за статусом. Іменний суфікс «

さん» вживався по відношенню до поважних осіб, суфікс «ちゃん» вживався лише серед жінок по відношенню до подруг. Суфікс さま має особливо підвищене значення і вживається при особливій пошані до співбесідника.

Чоловік вживає щодо себе займенники 僕, 俺, або більш ввічливо 自分. Займенник другої особи «お前» використовується як стандартний чоловіками, «てめえ» під час сварок чи сутичок. Жінка вживає щодо себе займенники あたし, більш ввічливо わたし. Займенник другої особи «あなた» використовується жінками як стандартний, «あんた» як більш фамільярний. Уживання таких займенників як ヤツ, притаманно скоріше ступені ввічливості, ніж окремо жінкам, або чоловікам, але так як останні загалом вживають більш грубу лексику, то вони і будуть фактично частіше вживати подібні слова.

Жінки іноді вживають ввічливі префікси お та ご. Лише жінки іноді дозволяють не редукувати звук [y] в частках «ます» та використовувати частку «です» без редукції для емоційного окрасу. Чоловіки вживають більш грубі форми імперативу.

Жіночі персонажі, переважно, не вживають різноманітного набору експресивних часток, здебільшого рівнозначно обмежуючись «よ» та «ね». Чоловіки вживають значно частіше за інші «よ», рідше «ね» та «な». Вживати подовження у емоційній частці «ね» властиво і жінкам, і чоловікам. Слова だ та です також можуть вживатися по типу модально-експресивних часток. В такому разі だ буде підкреслювати чоловічність, точність та впевненість. です, особливо якщо не редукувати звук [y], буде звучати жіночно та мило.

2.2 ワンパンマン, «Ванпанчмен»

Жанр за цільовою аудиторією – сейнен. Жанр - Бойовик, комедія, супергерої. Події розгортаються на певній землеподібній планеті, де все людство, архітектура, тощо, сильно нагадують сучасну Японію. Містам надані назви літерами латинської абетки (місто J, місто Z), при цьому, ці міста постійно тероризуються усілякими монстрами, а протистоїть їм Асоціація супергероїв, котра наймає супергероїв саме для цієї цілі.

Основні герої.

Сайтама (サイタマ, ハゲマント) – Персонаж, на честь якого і назване аніме. Він розмовляє трохи відлюдяно, часто його фрази складно назвати відповідями, а скоріше, короткими коментарями до фраз інших людей, окрім того, не дивлячись на його небалакучість та «байдужість», він доволі часто, у порівнянні із іншими, використовує експресивні частки, а саме частку *ね*, хоча її уживанням, герой частіше підкреслює як раз саме цю байдужість, необізнаність в проблемі, тощо. Доволі часто, на відміну від балакучих та схильних до довгих монологів та описів своїх технік, навичок та тощо, персонажів бойових жанрів, його фрази звучать дуже короткими та зовсім не промовистими:

覚えてねえ

Забув.

忙しい奴だ

Зайнятий хлопчина ...

J市まであとどのくらいだ?

Скільки там до міста J?

Його вокабуляр обмежується також максимально простими словами, а все що можна у своїй промові, він скорочує чи спрощує, як форми *ている*, чи слово *これ*:

こっちで合ってるのか?

Ти впевнений, що нам сюди?

Щодо себе вживає класичне для цього жанру 俺:

俺はヒーローのサイタマだ

Я – Сайтама, супергерой.

До інших вживає あんた:

あんた ヒーロー協会の人?

Ви із асоціації героїв?

Генос (ジェノス, пізніше також відомий як 鬼サイボーグ) – Учень Сайтами, у розмові із своїм вчителем завжди вживає нейтрально-ввічливий стиль,

先生の順位が C級2位になつています,

Ви підвищилися до другого місця рангу C;

あと少しでB級に昇格できます,

Ви вже майже у рангу B!;

《深海族》と名乗っていたんですね.

(Монстр), той, що назвався з «морського народу».

До себе постійно вживає займенник 俺, навіть у розмові із Сайтамою,

俺が先に行って 場所が分り次第 すぐに先生に連絡します

Я піду далі і, як тільки дізнаюся їхнє положення, передам Вам, сенсею.

Хоча при цьому, Генос уникає розмовного стилю мовлення при вчителі, навіть коли не звертається до того напряду,

A級ヒーローカバール一人で戦いを挑んでいるようですが一、苦戦中とのこと
です,

Герой А-класу дереться із ними сам на сам та ось-ось програє.

З іншими розмовляє у звичайному розмовному стилі, доволі стримано, вживає займенник お前 при знайомстві

お前は誰だ,

Ти хто?

ここで何をしている

Що ти тут робиш?

J市? 少し遠いなー

Місто J? Далеченько.

Впродовж усього аніме, Геноса можна назвати другою, після Сайтами, головною дійовою особою. Так як він кіборг, він вживає не надто довгі фрази, уникає частого вживання експресивних часток. Він має дві моделі мовлення, у якості учня Сайтами, де він вживає більш емоційні частки та нейтрально-ввічливий стиль мовлення, що підкреслює його положення учня, або буває зосередженим на завданні, та розмовляє по суті, коротко та лише іноді додаючи експресивні частки впевненості, що вже підкреслює його положення одного із найуспішніших супергероїв.

Сатору (サトル, також відомий як 無免ライダー) – Використовує розмовний стиль, вживаючи типове закінчення *だ*, як *見ない顔だー*, щодо себе уживає *俺*, до Сайтами звертався на *君*. Вживає імператив *持ちこたえてくれ、場所を教えてください*. Також має коронну «супергеройську» фразу, щодо свого велосипеда,

ほえろジャスティス号

Реви, Джастіс!

Персонаж має імідж занадто правильного громадянина, що підтримується вчинками (він зупиняється на червоне світло, навіть у повністю евакуйованому районі, зі словами *こんな時に赤信号とは...*), а також, звісно, його стилем мовлення, в котрому, до речі, максимально уникнуто будь-яких експресивних часток, форми на *ている* не скорочуються та, взагалі, відсутні будь-які ані «брутальні», ані «пестливі» висловлювання, притаманні подібному жанру аніме, чи хоча би будь-які мовні звороти, що якимось суттєво відходять від розмовної норми.

Стінгер – Використовує розмовний стиль. Не вживає часток *です/だ*, що додає його промовам відчуття трохи телевізійної подачі інформації. Щодо себе вживає займенник «*俺*», щодо супротивників вживає «*やつ*» та «*やつら*». Вживає ономапопею «*メルメル*» (слизький). Серед часток, переважно вживає *ぞ* та *ぜ*. Скорочує форму *ている*,

久々に骨のある奴らと戦えて喜んでるぜ

(Мій дорогоцінний Бамбуковий Спис) із радістю побореться із парочкою хоч чогось вартих ворогів.

Вживає розмовні варіанти наказового засобу на кшталт *かかってきな* (варто зазначити, що зазвичай, подібний мовний зворот закінчується на частку «よ» [48]). Як і інші персонажі подібних супергеройських аніме, Стінгер дає назви своїм технікам, з уживанням англіцизмів

ギガンティックドリルスティンガー 四連突き

Гіганське Просвердлююче Жало! Квадра-Удар!

Персонажа презентовано як супергероя, котрий одночасно намагається і бути пафосним, що відображено в його майже телевізійній манері мовлення та, водночас, дійсно серйозно ставиться до свого призначення, що вже можна побачити на вчинках героя.

Пурі-пурі-пурісона (ぷりぷりプリズナー) – Щодо себе використовує займенник *俺*, як і інші супергерої, також вживає *こいつ*, щодо третіх осіб, хоча, по відношенню до інших чоловіків, включаючи ворогів, звертаючись, використовує займенник *あなた*, навіть, під впливом сильних емоцій:

それを壊したあなたは許せん!

Ти їх спотворив, не пробачу!

あああああなたは絶対に許さあああああん!

Аааа! Ніколи не пробачу!!!

Окрім того, додає суфікс «*ちゃん*» до чоловіків *ソニックちゃん*, *ジェノスちゃん*, *スティンガーちゃん*, *スティンガーちゃん*, *イナズマックスちゃん*.

Єдиний, хто використовував форму «*ちゃう*» серед супергероїв, що також використовував один другорядний чоловік із дитиною, котрий представляв звичайну людину, а не супергероя.

いつも我慢できず 男子を颠っちゃうせいで。

Це тому, що я ніяк не можу втриматися, щоб не накинутися на хлопців.

Використовує оноματοпею, в особливості таку, що може інтерпретуватися як таку, що має сексуальний контекст,

強い気配を ビンビン感じる！

З нього аж рветься сила!

Імператив робить поєднуючи нейтрально-ввічливу (下がって) форми та фамільярну (さがろう),

ソニックちゃんは下がってる。

Соничку, відійди-но.

Іноді вживає розмовний варіант від これ、こっち. Як і інші супергерої, має свої «коронні» назви для технік:

ぷりぷりプリズナーエンジェルスタイル

Ангельский стиль Пурі-пурі-пурісона!

エンジェルラーツシュ

Порив ангела!

Зовнішній вигляд персонажа, слова та його поведінка вказують на те, що він є відкритим гомосексуалістом. Зважаючи на ці обставини, можна зрозуміти деякі значні розбіжності у стилі мовлення Пурі-пурі-пурісона та інших персонажів, зокрема, зважаючи на жанр аніме, уживання деяких елементів нейтрально-ввічливого стилю, пом'якшення фраз, або додавання пестливих суфіксів для персонажа-чоловіка пояснюються саме намаганням приблизити мовлення до жіночого, водночас, залишаючи суто чоловічі займенники та «брутальні» експресивні частки нагадують, що персонаж, все ж таки залишається мужнім та таким, який гармонійно вписується у стилістику супергеройського екшену.

Макс-Блискавка (イナズマックス) – як і інші супергерої, називає третіх осіб на あいつ, こいつ, до себе вживає займенник 俺. Як відображено в його імені, персонаж доволі таки швидкий, при тому, не тільки у діях, але й у мовленні, хоч він і вимовив 16 фраз, на відміну від інших героїв, події навколо нього розвинулися

достатньо швидко.

Трохи дивним може виглядати уживання експресивної частки わ, притаманної майже лише жінкам, хоча насправді, її можуть використовувати і чоловіки, особливо в ситуації здивування, що і трапилося із Максом-Блискавкою:

こりゃ勝てんわ

Тож, мені не перемогти

Також стосовно переляку, цікавий момент [66, 7:26], коли Макс-Блискавка, начебто вигукує якусь нісенітницю, що в деяких субтитрах відображено як

くあwせdrftgyふじこlp

але окрім того можна почути чітке «фуджіко іппі». Насправді, так в інтернет сленгу позначають нісенітницю, офіційного читання в цього «слова» немає, але перелякавшись, Макс-Блискавка вимовив щось дуже схоже. Схожий цьому мем, що може бути відомий українському користувачеві, звучить як «ВАРАВЫПОВЫП», що з'явився приблизно у 2011 році, у перекладі комедійного відеороліку із Бетменом у виконанні Віктора «Pigmeu» Зотова.

За той недовгий проміжок часу, Макс-Блискавка встиг озвучити дві свої техніки:

火薬仕込みの稲妻蹴り

Блискавично Пороховий Стусан

稲妻飛び後ろ回し蹴り

Блискавично Інвертований Стусан з Розвороту у Повітрі

Солодка Маска (アマイマスク) – З'являвся лише у ефірі телепрограми, де розмовляє із телеведучим, вживаючи нейтрально-ввічливий стиль, використовуючи масу форму та частки です, です。 Про себе він каже僕, третіх осіб один раз згадав, використавши 各自.

各自 鍛錬を積んでもらいたいものです

Сподіваюсь, вони (супергерої) будуть працювати над собою ще сильніше.

僕がヒーローなのは 悪と対峙している瞬間だけで

Я є героєм лише коли борюся зі злом

それ以外はタレントとしての仕事に専念しています

В будь-який інший час, я зосереджений на кар'єрі митця.

Персонаж затверджує себе як «медійний айдол», але й одночасно, фактично є одним із найкращих

супергероїв. Під час ефіру, Солодка Маска дає промову, насичену вишуканими словами, на кшталт

死にする (померти даремно), 鍛錬 (закалятися, тренуватися), 排除 (елімінація) і т.п. Єдиний персонаж в аніме, котрий називає себе на 僕, що в сучасній японській мові підкреслює молодий вік мовця [52], скромність, або його витонченість [44]. Як раз, ці деталі і повинні кидатися глядачеві в очі, зважаючи на контраст між супергероєм-суперзіркою та «звичайними» героями.

Сонік (音速のソニック) – До себе каже 俺, про інших やつ. Звертаючись до когось вживає або 貴様, або お前, при тому, складно сказати, наскільки він розрізняє ці два займенники.

貴様は何者なんだ?

Ти хто такий? (Вперше зустрівши Морського Короля, дуже сильного монстра)

ヒーローではないが お前を駆除してやろう

Хоч я і не з супергероїв, але тебе я знищу. (До Морського Короля, може здатися, що

Сонік почав його трохи більше поважати).

貴様のような奴と戦うと 自分の強さを再確認できる

Бійка із тобі-подібним лише підтверджує мою силу! (Вже знову Сонік звертається до Морського Короля, хоча і не каже напряду саме про нього, а про «йому-подібним»).

次に会う時が 貴様の最期だ

Наступна наша зустріч буде тобі останньою. (Останні слова Соніка Морському Королю).

正義ごっこをしてるお前らでは本物の強敵に勝てない

Ви граєтесь у правосуддя, але проти дійсно сильного супротивника ви нічого не зробите. (Сонік Геносу, одному із найпопулярніших супергероїв).

Тож, сказати, чи вживає Сонік お前 із більшою повагою у порівнянні із 貴様, чи навпаки, неможливо, скоріше за все, вони для нього функціонують однаково. Серед іншого, іноді вживає розмовний варіант від これ、こっち, вживає ономапоєю バキバキ、ボキボキ (і те і інше можна перекласти, як хрясь, хрусь), уживає гайрайго (パワー, у даному контексті як фізична сила, хоча в англійській мові скоріш за все, в даному випадку було би вжито слово strength, замість power). Має свої назви технік, 風刃脚 (Стусан Повітряного Леза)(хоча не позиціонує себе саме як супергероя, скоріше як злодія). Не скорочує ている форми,

...ぷりぷりプリズナーのほうが効いてるな

(але) Пурі-пурі-пурісона (ще досі) гарно тримається.

Олбекмен (オールバックマン) – За легендою, найслабший герой. До себе він каже 俺, як і інші герої, але про усіх евакуйованих у сховищі, разом із собою, відсилався на 我々.

我々は降参する

Ми здаємося

ヒーロー失格だな 俺は...

Ніякий з мене супергерой не вийшов...

Вся промова цього персонажа зводиться до перемовин із Королем Морських Глибин, де він благаючи про помилування себе та евакуйованих людей, по суті, тягнув час для прибуття більш кваліфікованих героїв. Він не використав жодних емоційних часток, а також використовував більш ввічливий інфінітив, у порівнянні із тим, що частіше можна почути в екшн-аніме, хоча при тому, вживав звичайний розмовний стиль.

だから攻撃はしないでほしい！頼む

Тож не нападай на нас, благаю тебе!

2. Другорядні супергерої – розмовляють як і основні супергерої, лише в розмовному стилі, вживаючи про себе 俺, частки на кшталт ぜ, лише що грають епізодичну роль та не мають багато реплік.

おーい！やめといたほうがいぜー

Гей! Забудь краще!

もう俺たちC級の出る幕はない

Ми, С-клас з таким не впораємося!

3. Другорядні Не-супергерої

Серед другорядних людей, в серії присутні звичайні перехожі, на котрих нападають монстри та ті, що евакуйовані в сховищі. Окрім того, є робітники-чоловіки та одна робітниця із Управління Асоціації Героїв – 14 фраз, а також телеведучі.

Серед усіх другорядних людей характерні короткі вигуки чи фрази, іноді з уживанням експресивних частинок (знову ж, зазвичай, роблячи фразу схожу на вигук), на кшталт:

キヤー！誰かあー！

Допоможіть! Хто-небудь!

助かったぞ！

Ми врятовані!

ヒーローが出てれたのか？

Герої тут？

Серед звичайних людей вживався лише розмовний стиль, на відміну від телеведучих та різних оголошень безпеки, де вживався нейтрально-ввічливий стиль.

災害レベルが 虎ら鬼に上がりました

Рівень небезпеки підвищився з рівня Тигру до рівня Демону.

Також, один із двох випадків вживання форми ちゃう належить саме до одного з другорядних чоловіків з сховища, котрий розмовляв із своєю дитиною.

ここにいるみんなの力で怪獣なんてやっつけちゃうさ

Ми би змогли перемогти декількох чудовиськ за допомогою тих, хто в нас вже є **Робітники із Управління Асоціації Героїв**, серед них було декілька чоловіків та жінка. Жінка сказала лише одну фразу з *ます* формою та більше не розмовляла.

先ほど要請しました

Proxання тільки що вийшло.

Робітники-чоловіки вживають розмовну японську, до Мумен-Райда зверталися на *君* суфікс, а в Сайтами спитали хто він, вживаючи займенник *君*.

無免ライダー君か?

Це ти, Мумен Райда?

そうだ誰だキ三は?

Так точно, а ти хто?

Щодо себе також вживали нейтральне *我々*:

我々のほうで討伐隊を組むら ...

Нам треба зібрати загін приборкання .

Імператив теж вживають доволі нейтральний:

すぐ携帯の持ち主と代わりなさい

Негайно поверни мені хазяїна телефону.

Монстри.

Король Морських Глибин (深海王) – головний злодій в даній серії аніме. Він пихатий, має садистичний характер, йому подобається приносити іншим біль, він щиро бажає перетворити людство на джерело харчування.

Його мовлення загалом вважається типовим *オカマ* стилем (тобто, персонаж розмовляє як чоловік-гомосексуаліст). [43]

Окрім того, його зовнішній вигляд має декілька помітних дивних деталей, як брови «окаме» (які носили давні аристократи, зазвичай справжні брови вибриті повністю, а замість того домальовуються брови-крапочки майже на лобі), червоні

труси та соски у вигляді сердечок.

Король Морських Глибин таким чином дещо схожий на Пурі-пурі-пурісона. Морський Король навіть повчав останнього як варто правильно використовувати комбо-удари (чим потім надихнув останнього на нову техніку). Вони так чи інакше розмовляли як オカマ та обидва вживали скорочення через ちゃう, на відміну від інших супергероїв та монстрів:

ちょっと本気出しちゃう

Я аж трохи посерйознішав

な-に静になっちゃってんの？

Чого усі так затихли ?

Мовлення Короля Морських Глибин характеризується подовженням голосних, грайливістю вимови. Про себе він вживає займенник わたし, щодо інших каже あなた (іноді あんた), що також значно відрізняється від мовних стандартів інших персонажів.

あなたも私に刃向かってみる？

Ти теж хочеш кинути мені виклик?

私は深海王

Я - Король Морських Глибин

あんた何者？

Ти хто такий?

Окрему увагу варто звернути на експресивні частки. Король Морських Глибин ужив найбільшу кількість експресивних часток і у номінальному, і у відсотковому еквіваленті. Частіше за все, він вживав частку ね (10 разів, включаючи три випадки вживання разом з часткою わ), котру окрім нього, в більш-менш значній кількості, вживав лише Сайтама, але Морський Король переважно її протягував, або вживав із підвищеною інтонацією, на відміну від більш байдужого Сайтама.

Майже в тій же рівній кількості, він вжив частки わ та よ (9 та 8 разів відповідно, включаючи чотири випадки вживання їх разом).

死んで構わないわよ

Буде приємно дивитися на те, як ти помреш

醜いわね

мерзенно

Цікаво те, що сама по собі частка わ, переважно, вважається жіночою часткою (за деякими винятками), ще майже ніколи не використовується чоловіками у комбінації わね і вважається суто жіночою у комбінації わよ [32, с.172-173]. Чоловіками все ж таки може використовуватися, якщо є потреба виразити здивування, намір, чи пояснення, при цьому інтонація йде вниз (на відміну від жіночого використання із підвищенням інтонації) [63]. Окрім того, може іноді вживатися для пом'якшення чоловічої мови [64], або в інших діалектах, на кшталт кансай-бен [28]. Коли Морський Король та Пурі-пурі-пурізна обмінялися ударами, вони обидва сказали одну й ту ж фразу, але з невеличкими відмінностями.

Морський Король:

効いたわ。少しね

Я відчув. Трішки.

Пурі-пурі-пурізна:

こっちも効いた。少しな

Я теж відчув. Трішки.

Морський Король вжив わ та ね, що ще раз вказує на саме грайливо-жіночне використання останньої частки у його мовленні, в той час, як Пурі-пурі-пурізна випустив わ та замість ね сказав іншу, менш грайливу частку, переважно чоловічу частку な [31, с.137]. Тож, все ж таки, навіть серед オカマ нема одного стандарту.

Другорядні монстри – мають однакову, по між собою, манеру мовити, переважно виступають епізодичними персонажами, котрі кажуть 2-3 фрази, за винятком гігантського восьминого (9 фраз). Вони не вживали експресивних часток, про себе казали 我々, розмовляли виключно розмовною мовою, до людей зверталися не вживаючи займенників.

人間ども！

Люди!

地上を我々 深海族に明け渡すのだ！

Ви здасте поверхню нам, Морському Народові!

Особливість подібних «бойових» аніме – герої ведуть себе телевезійно, часто дають назви своїм технікам, створюючи неологізми, часто при цьому вживаючи багато гайрайго, гучно коментують свої дії в бою, пояснюючи вибір техніки, під час бою часто коментують ворога, або задають різні питання. Тим не менш, домінуюча форма спілкування – монолог. Часто фрази короткі та виражають сильні емоції – подив, гнів, захоплення, також доволі жваво вживається ономапоєа.

Чоловіки, як серед головних персонажів, так і серед другорядних, переважно вживають розмовний стиль, окрім тих, хто виступає на телебаченні. Учень може вживати нейтрально-ввічливий по відношенню до свого майстра. Жінок в цьому аніме взагалі майже не було, але другорядні персонажі використовували нейтрально-ввічливий стиль.

Багато героїв мають унікальну манеру мовлення, будь то імітація мовлення молодіжної субкультури Японії, меншини або створення власного стилю.

Основним **займенником першої особи** у виконанні основних персонажів аніме жанру бойовик, щодо себе вживається займенник 俺, більш нейтральним може виглядати 我々, котрим користуються і різні люди, і усілякі монстри. Вживання займеннику виглядає 僕 доволі незвично та підкреслює молодість, скромність та взагалі

«чемність»

персонажа.

Займенники другої особи, зазвичай вже більш різноманітні, персонажі даного аніме звертаються один до одного за стандартом на お前, більш службові персонажі можуть вживати きみ, більш невимушена манера спілкування передбачає вживання あんた. Переважно, серед персонажів «поганців», або взагалі, в агресивних моментах, може лунати 貴様 як заміна до お前, а також доволі дивним, для бойового аніме, буде використання あなた. Вживання わたし щодо себе було помічено лише

у Короля Морських Глибин, котрий має особливий стиль мовлення. Щодо **займенників третьої особи**, дуже часто звучать такі слова як «やつ», «やつら», «こいつ», «あいつ».

Дуже рідко вживаються іменні суфікси, на кшталт *ちゃん*, *君*, *さん*. Зазвичай, їхнє використання обмежується ситуаціями конкретними особами, чи ситуаціями, в інших випадках уникаються звертання на займенники та, натомість вживають імена, або звертаються інакше, наприклад, на слово *先生*.

Вживання форм на кшталт *ちゃう* звучить недостатньо брутально для аніме бойовика. Форма *こっち* від *これ* та її подібні можуть підкреслювати подібну різницю в рамках мовлення окремого персонажа, але зазвичай воно ніяк не змінює мовлення персонажа. Скорочення форми *ている* до *てる* не впливає ні на що.

Нейтрально-ввічливий стиль переважно не вживається, частіше жінками (наприклад, в корпораціях), майже ніколи – чоловіками, хіба що, лише щоб підкреслено показати відносини підлеглого-вищого за статусом, у підкреслено офіційній обстановці (хоча «круті» герої ніколи не вживають ввічливої мови).

Дуже часто можна почути більш різкий імператив, м'якіші форми використовуються рідше і ситуативно.

Експресивні частки вживаються загалом не дуже часто. Персонажі, зазвичай, уникають експресивних часток, а також обмежуються певним їхнім набором. Якщо зазвичай людина так чи інакше використовує різні частки, в аніме деякі персонажі можуть уникати експресивних часток, котрі «не підходять їм за характером». Найуживаніша частка в даному епізоді – *ね*. Окрім того, лаконічність притаманна головним, найсильнішим персонажам. Часте вживання експресивних часток хоч і додає характеру персонажеві, але не підкреслює балакучості, або загальної емоційності персонажа.

2.3 ちょびっツ, «Чобіти»

Жанр за цільовою аудиторією - сейнен. Жанр – комедія, романтика, етчї, фантастика.

Події аніме розгортаються на час виходу аніме (тобто, початок двохтисячних), з трохи альтернативною технологічною складовою, де замість комп'ютерів використовуються андроїди, котрі схожі на людей, так звані «персокоми» パソコン, але все інше відповідає уявленню тієї сучасності, мала розповсюдженість Інтернету в селах, тенденція до переїзду селян до міст та інше.

Основні герої.

Головний герой цього аніме, Мотосува Хідекі – це вісімнадцятирічний хлопець із села, котрий приїхав до Токіо, щоб знайти собі роботу та підготуватися до вступних іспитів до коледжу. Він вперше вживу баче персокомів та мріє про те, щоб завести собі одного, хоча грошей на таку техніку в нього, звісно, немає. Хідекі знаходить собі тимчасове житло, де знайомиться із домоправительницею на ім'я Хібія Чітосе, а також починає товаришувати із сусідом Шімбо Хірому, котрий розуміється на цих персокомах та, навіть, має одного такого – Сумомо, мобільну версію персокома, котра може вміститися на долоні. Пізніше в епізоді, Хідекі знаходить на смітнику викинутого персокома на ім'я Чі, котра, нажаль, вміє лише промовляти склад «чі», а звідси і її ім'я.

Мотосува Хідекі, будучи хлопцем із села, все ж таки не вживає яких-небудь специфічних діалектичних слів чи граматичних конструкцій, хоча його мова рясно насичена різноманітними спрощеннями, сленгом тощо.

Використовує скорочені граматичні форми, переважно заперечні форми, прогресивний час та вираження потреби.

ている ——> てる

おまけに同居してる野郎にラブラブで

... окрім того, вона кохатиме того, із ким живе ...

ちゃんとダンボールに中身何入ってるんか書いとくんだった

Треба було мені позначити ящики, що куди я поклав!

人が死んでる

Людина померла!

なくては ——> なきや

なきやねえか

Ніби воно так могло би трапитися

もしかしてお前海パンじゃなきやだめねえ

Може ти не можеш без купального костюму?

そうですか後で礼いっとかなきや

Треба буде йому потім віддячити

この耳がなきや

Як би не було тих вух ...

ない ——> ん

それに俺買っても全然分からんねえし

Та навіть як би купив, я же не знаю як ним користуватися

なってしまって ——> んちやって

いやいやまたあの転んちやって

Все гаразд, все гаразд, то я знову перечепився.

じゃない ——> じゃん

同じじゃん

Так ми однолітки!

と言う ——> つって

101号屋に住んでるつってだけど

Вона сказала що мешкає у кімнаті 101

俺のところ ——> 俺んどこ

俺んどこ田舎で誰もパソコン何て持ってなかったからな

Ні в кого не було персокому там, де я мешкав у селі.

Притаманно випущення граматичних часток, випускаються переважно

називний-тематичний, називний-рематичний, знахідний, іноді давальний, напрямку.

俺ラッキーかも

Може мені пощастило

あーこの荷物運んでくれた

А, то ти мені речі позаносив!

さすが東京どこいっても人多いなー

Як і очікувалося, куди не підеш у Токіо – усюди людно.

パソコンだ俺実物初めてみたよ

Персоком. Я такий вперше бачу власними очами.

Впродовж епізоду, Хідекі називає себе на俺, а до свого сусіда, майбутнього друга, звертається на お前. При тому, у ввічливій мові, він взагалі уникає займенників.

俺の名前は本須和秀樹

Звати мене Мотосува Хідекі

それお前の名前か

Це твоє ім'я?

Часто повторює фрази, що можна розцінювати як експресивне забарвлення мови.

いいないいなパソコン欲しいな欲しいな

Гарний, гарний персокон! Хочу, хочу!

俺だって欲しいよパソコンしたいよメール見たいよインターネットのエロ
サイト

Я хочу персокон! Хочу продивлятися електронні листи! Порносайти!

殺人か殺人なのか殺人なんですか

Вбивство? То, що, вбивство? Людину вбили?

Використовує слова-паразити, наприклад іноді починає фрази з «つ», «つつか», що не несе собою смислового навантаження.

つーことはこれ俺がもらってもいいんだよな

Тож, це значить, я можу забрати це собі?

つか パソコン時代持ってねえんだよ

В мене взагалі нема ніякого персокону.

つかやっぱ産業廃棄物つかの少ないほうがいいよな

Або, точніше кажучи, треба же зменшувати кількість промислових відходів.

つかまだ新品何じゃないのこれ

А чи це не нова модель?

Окрім того, використовує молодіжний сленг:

チッチェー

Яка крохотуля!

スゲースッゲー

Круто! Ніштяк!

あんなちっこいのもあんだな

Я і не знав що такі малі існують

Присутня оноματοпею:

新保のはさくさくとかいってだけど

Шімбо казав що це раз плюнути ...

Вживає англіцизми, при тому, навіть не кажучи вже про слова, що вже увійшли в повсякденний вжиток, використовуються, навіть, англійські конструкції-фрази.

世間様はあれでオッケーなのか

Is everyone okay with that?

(Тож, усі задоволені таким станом речей?)

Використовує інверсію:

やっぱいいか、パソコン?

Тож, ці персокоми круті?

Розмовляючи із домоправительницею, Хібія Чітосе, Хідекі переважно вживає ввічливу форму, вживаючи です та ます закінчення (хоча іноді, він вживав короткі фрази, котрі можна було би спокійно відносити і до звичайного розмовного стилю).

あそうだ俺アパート探したんです

Ах, ну так, я шукаю квартиру.

あのご存知ありませんか

Не підкажете де?

ありがとうございます (вжито тричі)

Так, велике Вам дякую!

こちらこそです

Приємно познайомитися

Хідекі, навіть, намагався розмовляти із іншим юнаком, сусідом Хірому, вживаючи ввічливу мову, але той одразу запропонував «розмовляти без кейго».

な一新保さんありがとうございました

Вельми дякую, пане Шімбо!

Щодо часток, частіше за все вживає частку な , котра вважається розмовною та пом'якшувальною та часто протиставляється частці よ [32, с.170], котра по ужитку стає на другому місці. Частки, що мають більшу забарвленість, як ぞ та さ вживаються набагато рідше (остання взагалі вживається у трохи менше ніж одному відсотку фраз). У середньому, кожна четверта фраза забарвлена експресивною часткою, приблизно 4% фраз оздоблені двома частками, а 1,5% фраз, навіть, нагромадженням із трьох часток.

狭・・・つつでもしょうがねえよな

Невелика ... Але що ж поробиш!

よーし俺は東京行くぞ

Нужбо! Гайда в Токіо! іноді випускає відмінкові частки

やっぱ今日中に部屋中片付けたくてさあ

Я тут хотів в себе в кімнаті прибратися ...

Шімбо Хірому. Стиль мовлення дуже схожий на Хідекі. Як би Хірому дали більше рядків, він би напевно показав усе розмаїття сленгу та скорочень що можна

було побачити на прикладі Хідекі.

Часто використовує короткі фрази, що начебто могло би показати його мало емоційним, але навпаки, вживаючи експресивні частки у третині своїх реплік, автори намагаються зробити його таким, що виглядає впевненим (або, навіть самовпевненим) та обізнаним. Окрім того, на це вказує те, що 61,9% усіх вжитих експресивних часток вказують на впевненість, також, загалом, 22% усіх реплік Хірому прикрашені подібними частками. Він жодного разу не вжив подвійних часток, а тим паче, потрійних. На відміну від Хідекі, Хірому частіше вживає сильніше емоційно забарвлені частки (ぜ、ぞ、さ), приблизно в чверті усіх випадків. Ситуація з особовими займенниками виглядає аналогічно із Хідекі, щодо себе використовується 俺, щодо інших особові займенники взагалі уникаються.

俺の貸すぜ

Я тобі свій (шампунь) позичу.

Хірому, як і Хідекі, притаманні скорочені форми:

ている ——> てん

どうした鼻血でてんぞ

Гей, в тебе носом кров тече!

ていない ——> てんじゃん

あれ鍵合いてんじゃん

А двері не закриті

れば ——> れりゃ

んなもんスイッチ入れりゃ動くさ

Якщо увімкнути, то вони будуть рухатися

しまう ——> ちゃった

ワルイワルイ驚かしちゃったか

Годі, годі, я не хотів тебе налякати

Випускає відмінкові частки:

始めまして俺新保弘

Мене звати Шімбо Хірому

Випускає закінчення дієслів:

はいんぞ

Я заходжу

Він вживає інверсію:

なんだリアクションでかいな

Чого така бурна реакція ?

Використовує розмовні форми займенників:

そりゃ今時珍しいな

Дивно, в наші то часи

そりゃすももで電話もかけられるし

Звісно, я можу дзвонити за допомогою Сумомо ...

Використання ономапопеї:

部屋めちやくちゃじゃんか

В тебе кімната до гори дригом!

Інша відмінність від Хідекі полягає у небажанні використовувати ввічливу мову, Хірому одразу запропонував перейти на розмовний стиль:

新保でいいよ敬語はやめよぜ

Зови мене просто Шімбо, не треба панькатися.

Окрім того, йому притаманні і інші різноманітні спрощення загальноживаних виразів та питань:

マジマジよろしくな

Так, так, приємно познайомитися

いくつとし

Тобі скільки років ?

Сумомо. Як згадувалося раніше, Сумомо – це андроїд, що за своїми габаритами може вміститися на долоні. Вона, скоріше, виконує роль маскота та має

«іграшкову», інфантильну поведінку. Окрім зовнішніх ознак, що вказують на це, вона також протягує です, не редукуючи звук [y], залишає інфантильні коментарі:

マスターこの人怖いです

Хазяїне, він мене лякає!

お愚痴組

Два телепня

Вживає повторення (знову ж таки, це лише додає інфантильності):

エロサイト、エロサイ

Порно сайти, порносайти!

Привітання було єдиною фразою, де вона вжила ввічливу мову, при тому, що інші персоками впродовж серії розмовляли лише ввічливими фразами (підкреслюючи свою роль слуги):

すももですよろしくです

Я Сумомо, приємно познайомитися

Хібія Чітосе. Домоправительниця, доволі ввічлива, дуже нагадує ідеальну жінку згідно підручників етикету епохи едо [35], вона м'яко розмовляє, не багато та, не дивлячись на свій статус утримувача дому, поводить себе, скоріше, як фонова прислуга. Усі її фрази вжито у ввічливій формі, а відсоток вжитих експресивних часток менший, ніж у інших головних персонажів. Хоча, згідно дослідженням Т.Б. Крючкової, жінки вживають більше часток, ніж чоловіки [17, с. 156]. З іншого боку, на відміну від Хірому, вона використовує подвійні частки.

はあ可愛いパソコンさんですよ

Яка мила персокон!

本須和秀樹さんですよ

Ви, мабуть, Мотосува Хідекі-сан, чи не так?

Щодо себе вона вживає займенник 私, щодо інших намагається уникати займенників взагалі:

私管理人の日比谷千歳です

Я домоправительниця, Хібія Чітосе.

Другорядні персонажі.

Продавчиня-робот

Як продавчиня, використовує лише ввічливу мову та уникає особових займенників та часток.

出来上がりでしたらお呼びしますのでおかけになってお待ちください

Я Вас покличу, коли буде зроблено, можете присісти та почекати.

ありがとうございました

Велике Вам дякую!

Робот-жінка перехожий

Виступає у ролі GPS-навігатора, використовує ввічливу мову.

目的地までは約四十五分です

До кінцевої точки залишилося приблизно 45 хвилин.

池袋で乗り換えてそれから

Вам треба буде зробити пересадку на Ікебукоро, а далі ...

Перехожі, реагуючи на дивакуватість Хідекі

Хідекі мріяв в голос, що трохи здивувало перехожих, котрі почали вважати його за божевільного. При тому, усі чоловіки вживали розмовну мову, а жінки – нейтрально-ввічливу.

パフォーマンス?

Перформанс? (ч.)

春だからな

Ну, це ж весна (ч.)

見をじゃいけません

Не дивися йому в очі (Мати до дитини)

Тож, як ми можемо побачити, аніме не передають діалектичний колорит персонажів, якщо це тільки не було задумано автором як художній прийом. Мовлення окремих персонажів загально не дуже відрізняється один від одного, у порівнянні із аніме жанру бойовик.

Аніме жанру «повсякденність» може налічувати велику кількість спрощень, сленгу, гайрайго (при тому, не лише часто вживаними, а й явними варваризмами та), інші художні засоби. Персонажі доволі часто входять в діалог та, переважно, не обмежуються короткими фразами. Серед чоловіків, стандартним займенником першої особи однини знову є 俺, а другої особи однини お前. Жінки користуються займенником першої особи однини 私, хоча особові займенники другої та третьої особи у розмові уникаються.

Чоловіки розмовляють переважно у розмовному стилі, при розмові між малознайомими чоловіком та жінкою присутній нейтрально-ввічливий стиль. Міжчоловіче спілкування можливе через нейтрально-ввічливий стиль, але набагато природнішим все ж таки буде розмовний. Натомість, усі персонажі-жінки, окрім маскотного робота, вживали нейтрально-ввічливий стиль.

Іменний суфікс さん вживається у нейтрально-ввічливій мові, інші не було вжито. Вживання імперативу також уникається у розмові. Вживання です, особливо без редуції звука [у], підкреслює жіночність (або дитячість).

В середньому, близько чверті-третьої частини фраз забарвлені експресивними частками.

2.4 屍鬼 (しき) «Шікі»

Жанр за цільовою аудиторією - шьонен. Жанр – містика, психологічні жахи, драма.

Події розгортаються у японському селі Сотоба, у формі наконечника стріли, оточеному густими лісами та горами з трьох сторін, що має лише один вихід у цивілізацію. Мешканці села спочатку стикнулися із тим, що вони вважали «епідемією», що потім виявилось, було не хворобою, а діяльністю групи вампірів, котрі за місцевою міфологією мають назву «起き上がり», самими вампірами вживається слово «屍鬼» із серії книг місцевого монаха-письменника, а головний лікар спочатку вживав щодо них слово «吸血鬼». Вампіри, або окіагарі, можуть висмоктати кров із людини, котра після смерті має шанс переродитися у одного з окіагарі, при цьому, вони впадають в кому вдень та потрапивши під сонячне випромінювання, отримують опіки та можуть померти. Головні дійові особи – люди, котрі протидіють окіагарі, а також, власне, окіагарі, включаючи родину Кірішікі - первісних вампірів та тих, кого вони обернули. Одна цікава риса цього аніме полягає в відображенні філософії «сірого» світу, тобто, коли не поділяється усе на «чорне та біле».

Основні герої.

Нацуно Юкі/Коїде (結城 夏野/小出) – головний герой.

Один з головних героїв цього аніме серіалу. Він приїхав з міста та зовсім не задоволений ані життям у селі, ані взагалі своїм положенням, адже в нього складні відносини з батьками. В нього холодний характер, Нацуно не хоче прив'язуватися ані до самого села, ані до людей в ньому, тож він рідко коли кому відповідає довгими фразами, лише іноді відкриваючись тим, хто стає йому другом. Він перший здогадався про існування окіагарі.

Однією із особливостей жанру є розмови про смерть, вбивства і тому подібне:

でも殺される義理はないんでね、全速で逃げるけど

Але я не буду просто чекати допоки ти мене не вб'єш, я просто втечу.

Часто обмежується короткими фразами, із батьками (з котрими в Нацуно тяжкі відносини), із супротивниками, із союзниками, лише іноді дозволяючи собі довгі фрази із близькими друзями:

お前は？

А ти хто такий？

で何の用？

І чого тобі треба？

分かったよ。

Зрозуміло。

知らないよ。どこにいるの？

Не знаю її. Де вона？

Щодо себе вживає займенник 俺, в будь-якій ситуації.

俺だって怖い。けどこれはたぶん....。

Я теж наляканий. Але це, ймовірно ...

客...。俺に？誰？たもっちゃん？

Гість? До мене? Хто? Тамоцу?

誰かがお前たち 2 人を訪ねてきても絶対に入れるなって。

Щоб вони нікого не пускали до дому, навіть якщо до вас прийдуть.

Щодо інших уникає вживати займенників, але декілька раз вживав お前. В інших епізодах також вживав до близького друга あんた. Також, єдиний іменний суфікс, котрий він вживає – це суфікс ちゃん, по відношенню до близького друга, Тоору.

徹ちゃん

Тоору ...

徹ちゃんを奪っていったのが連中なら徹ちゃんが蘇っても何の不思議もない

Вони забрали Тоору, тож не дивно, що він повернувся до життя.

Майже не вживає жодних скорочень, чи молодіжних слів. Серед них наявні випадки вживання скороченої форми від ている ——> てる

いいに決まってる

Вочевидь краще ...

Бувають моменти, коли він випускає граматичні частки

新しい椅子ありがとう。

Дякую за новий стілець.

Зазвичай розмовляє стандартними конструкціями, що додає персонажу серйозності. Відсутні такі популярні конструкції як ちゃう, じゃん.

起き上がりを家に招いてしまう可能性があるってことだ。

Може бути таке, що ти запросиш до себе окіагарі.

いいな。絶対に家の中に入れるんじゃないぞ。

Нікого не пускай додому, ясно?

Вживає різку форму імперативу (по відношенню до батьків)

勝手に入れるなよ！

Не запускай нікого без мого відому!

Окремо варто згадати відносини із батьком, які є складними, як було згадано вище. Для японців-підлітків вважається за норму переставати називати батьків на お母さん та お父さん[22, с.11-12]. Саме звернення Нацуно до батька подібним чином показує прохолодні відносини до того, як сюжетно буде освітлене це питання.

父さん。俺の部屋の十字架やお札を知らない？

Батько, ти не знаєш, що трапилося із хрестами та печатками з моєї кімнати?

Також, можна побачити цікавий мовний зворот, який має своєю ціллю позбавитися тавтології. Багато японців повстають проти використання виразу 感じを感じる[22, с.53]. Зазвичай такі проблеми вирішуються заміною дієслова 感じる на 覚える, відкиданням «зайвого» ієрогліфу: 安心感を感じる ——> 安心を感じる, тощо. В даному випадку просто було відкинуто повторення ієрогліфа.

だが2人は結婚という制度に疑問を感じ

Вони мали сумніви щодо системи одруження.

Іншим цікавим моментом може бути вживання сполучника *ので* у вигляді *で* на початку речення. Мушинський А.Ф. називав дивним та слабо-легітимним використання *なので* на початку речення, ще 10 років тому, а тут можна побачити ще більш скорочену форму *で*. [22, с.27]

で、俺を殺したいと？

Тож, ти хочеш вбити мене?

Мегумі Шімідзу (清水 恵) – Рожевоволоса дівчина, котра була закохана у головного героя, Нацуно. Її було вбито в першому епізоді, після чого вона перетворилася на окуагарі та слідувала за Нацуно по ночам (займалася так званим сталкерінгом). Ще у першому епізоду вона показала що хоче втекти із села до великого міста, тому що їй подобається мода та не подобається сільська манера життя, поведінка мешканців та їхнє осудження модних вподобань Мегумі.

Вона дуже часто вживає експресивні частки, серед котрих *よ* – найпопулярніша.

Мегумі вживає і розмовний, і нейтрально-ввічливий стилі мовлення. При тому, нейтрально-ввічливий вживає до Тацумі, котрий виступав у ролі на кшталт головнокомандуючого:

じゃあ... じゃあせめてわたしにやらせて！

Тоді дайте мені це зробити!

わかり...ました

Зро...зуміла.

Розмовний стиль Мегумі вживала в будь-якій іншій ситуації:

てんびんにかけての結果家族が勝ったってこと？

Тож, коли ти все врахував, то обрав родину?

じゃあどうしてこんな所でくつろいでるのよ

Ну і чому ти тут тоді прохолоджуєшся ?

Щодо займенників, вживає *わたし* по відношенню до себе:

いいわ。わたしがやってあげる。

Добре, я зроблю це замість тебе.

わたしなら迷わない。

Я не буду вагатися.

До інших звертається на あんた, あなた, 彼:

何言ってんのよ！あんたんとこなんか誰も康も

Що ти таке кажеш! З твоєї родини ніхто не переродився! Ані Сусуму, ані Мікіясу!

彼には手を出さないで!

Залиште його у спокої!

あなたはそこで見てるといいわ。

Ти просто стій де стоїш і дивись.

Вживає іменні суфікси 君, さん:

結城君? ちょっと! 結城君に何をする気!

Юкі? Стривай! Ви що хочете зробити із Юкі?

辰巳さん!

Пане Тацумі!

Спрощення та скорочення:

しまう ——> ちゃう

起き上がらずに腐っちゃったじゃない!

Вони просто згнили!

それで親友を殺しちゃうわけ?

Тому ти вб'єш свого найкращого друга?

だった ——> じゃった

死んじゃったとしてもわたしが手を下したんなら

Але, якщо він помре, а я була тією, хто напала на нього ...

Може не вжити субстантивацію:

違うって何が? 言ってみなさいよ。

Не так? Ну, розповіси-но мені, що там не так.

Вживає інверсію:

辰巳さんから罰を受けようともわたしが

Навіть якщо мене покарає пан Тацумі ...

Та, звісно, молодіжний сленг

いかにもドSの辰巳さんの考えそうなこと。

У дусі Тацумі, супер-садиста, вигадати таке. [57]

Тоору Муто (武藤 徹) – Найкращий друг Нацуно. Тоору сам по собі був веселим та життєрадісним хлопцем, котрий усім подобався, але він був убитий та перетворився на окіагарі. В даному епізоді, його було показано з двох сторін – ким він був, через спогади Нацуно, та ким він став. Після обернення, Тоору почала мучити совість та його характер змінився на більш пригнічений та депресивний.

Він вживає розмовний стиль, часто протягує звуки.

Тоору вживає займенники 俺、お前、あいつ、こいつ:

夏野。俺だ。

Нацуно, це – я.

お前難しい大学を受験するんだから飲んどけよ

В тебе будуть складні іспити, тож пий!

あいつの怖さは知っているだろ!

Ти же знаєш яким страшним він може бути!

こいつはこの水の守り神って言われてるんだ

Кажуть, що це – божество-охоронець цього джерельця.

Серед іншого, використовує спрощену від ている форму (попередній приклад) та вживає інверсію:

ならいっそのこと俺が...

Тож я подумав ...

Вживає розмовні граматичні конструкції, замінюючи と言う на って та つつって:

やらないと代わりに葵や保を襲うって

Він сказав, що якщо я цього не зроблю, то він нападе на Аой та Тамоцу ...

ここの湧き水は薬師さんつつって冷たくてすっげーうめえの！

Джерельце тут зветься Якуші, вода прохолодна та дуже смачна!

Перетворившись на окіагарі, Тоору став розмовляти менше, вживати більш короткі фрази та використовувати більш нормалізований варіант японського. Різноманітність експресивних часток була присутня допоки Тоору був людиною.

Тацумі (辰巳) – Слуга Шікі, оборотень (47 фраз)

Один із головних окіагарі, котрий, при цьому є іншим різновидом окіагарі, так званим «перевертнем», котрий на додачу до усіх звичайних здібностей окіагарі, міг також перебувати на сонці, не впадав у кому вдень та не потребував харчування кров'ю (хоча її вживання давало перевертневі надлюдських сил). Тацумі був одночасно і прислугою в домі Кірішікі та генералом у обернених на окіагарі місцевих. Його складно охарактеризувати однозначно негативним чи позитивним персонажем. З одного боку, він один із окіагарі, котрі вбивають людей (не усі обертаються після смерті, тож деякі померлі так і залишаються померлими, не отримавши вічного життя), Мегумі називає його садистом, що має до певного ступеню зерно істини. З іншого боку, він показує повагу до ворога, не аби яку хоробрість, відданість, вміє пробачити та не боїться жертвувати своїм життям, що для безсмертної істоти важить більше, ніж звичайній людині (так, принаймні, автори цього аніме показали на прикладі Сунако Кірішікі, одного з найстаріших окіагарі).

Його стиль мовлення представляє особливий інтерес, адже він особливо гнучко використовує рівні ввічливості, використовує різноманітні особові займенники. Із незнайомцями Тацумі використовує нейтрально-ввічливий стиль, за ситуацією може використовувати 謙讓語 та 尊敬語, із підлеглими вживає розмовний стиль. Іноді, навіть, вживає інформаційний стиль [19, с.37]

さらに勇敢でもある。

Ти ще й хоробрий, до того ж.

Приклади вживання шанобливої мови (взято з першого епізоду):

やっ。どうもすみません。

Дуже вибачаюся!

道に迷ってしまって...何度もこの辺りを走り回っているんですがすっかり進退窮まってしまったもので。

Я їхав, петляв тут колами та загубився.

恐れ入ります！外場という集落なのですが。

Велике Вам дякую! Я їхав до місця під назвою «Сотоба».

すみませーん!

Вибачте! (кланяючись до полу)

ああそうです！やっ！桐敷と申します！

А, так! Ми – родина Кірішікі.

転居早々とんだご迷惑をお掛けしました!

Вибачте що так одразу приношу Вам неприємності!

Через своє положення головнокомандуючого, йому часто доводиться давати чіткі команди та взаємодіяти із підлеглими:

今夜ここにいる者全員で尾崎医院を襲撃する!

Сьогодні, усі тут присутні нападуть на клініку Одзакі!

いいな?

Зрозуміли?

よし! 山入に帰るぞ。

Добре, повертаємося до Ямаїрі.

Щодо окіагарі, у присутності своїх підлеглих окіагарі, вживає われわれ, а коли треба дати чітку інструкцію, або треба поводити себе як суворий начальник, вживає 俺、お前. Коли спілкується із нейтральною особою, あなた、僕、僕たち.

どうやら尾崎の先生はわれわれの存在に気付いたらしい。

Вочевидь, Доктор Одзакі дізнався про наше існування.

尾崎には俺も行く。俺の指示には必ず従え。

Я піду із вами до клініки. Не відхиляйтеся від моїх інструкцій.

お前には期待している。幻滅させるな。

В мене є сподівання на тебе. Не розчаруй.

やっ！あなたが結城夏野君ですよ？

Ти же Нацуно Юкі, чи не так?

僕は辰巳と申します。

Мене звати Тацумі.

Використовує щодо третіх людей *さん*, а також цікаве вживання суфікса *くん*, котре в наш час багато людей, котрі вивчають японську вважають за суто чоловічий суфікс, котрим жінки звертаються до чоловіків (стандартна ситуація в аніме із шкільною тематикою, називати дівчат на суфікс *ちゃん*, а хлопців *くん*, через що навіть з'явився отаку-сленг в українському Інтернеті, де «тянками» називають дівчат, а хлопців – «кунами»). Тим не менш, суфікс *くん*, насправді, може вживатися і по відношенню жінок, якщо, наприклад, до неї звертається її начальник. Доречі, згадавши те, що Нацуно (і переважна більшість селян) вживали суфікс *ちゃん* щодо Тоору, можна сказати, що це аніме показує невірність загальної думки користувачів українського сегменту інтернету в цьому аспекті (і часто, англомовного теж)).

奈緒さんの現在の獲物である安森節子さんが尾崎医院に入院された。

Вони госпіталізували Сецуко Ясуморі, поточну здобич Нао, у клініці Одзакі.

恵くん。出てきたまえ。

Мегумі, виходь.

Взагалі, його мова доволі нейтральна та не містить великої кількості сленгу, чи відходжень від загальних японських норм, чим схожий на головних героїв, Нацуно та лікаря Одзакі. Невеличких ремарок може, хіба що, удостоїтися факт скорочення *ている* до *てる* (що відбувається не на постійній основі):

桐敷家はこの事態を捨て置けぬとっている。

Родина Кірішікі сказала, що ми повинні розібратися із цією ситуацією.

分かってる！特例だよ。こうなることは予測していたからね。

Все добре, я зроблю виключення, так як я це передбачив.

Та, іноді Тацумі не закінчує конструкції:

「けりをつけよ」と

Дослівно вони сказали «Владнай це».

Серед експресивних часток, частіше за все використовує частку *ね*, переважно для пом'якшення мовлення. Загалом, кожна четверта фраза забарвлена експресивною часткою, що є доволі усередненим значенням.

Окремої уваги заслуговує голова лікарні, **Тошіо Одзакі** (尾崎 敏夫). У 10 епізоді він не з'являвся, але варто розглянути його коментарі під час діагностування Мегумі, 3 епізод 7хв 25с. Його промова була повністю очищена від експресивних часток, чи спрощених конструкцій, натомість, звучала як стаття із медичного наукового журналу та, навіть у перекладі на українську мову, не маючи відповідних термінологічних знань, буде незрозуміла:

やはり恵ちゃんと同じだ。貧血。血液。網赤血球の増加。有核赤血球あり。骨髓。赤芽球の過形成。形態異常なし。大量に赤血球が消費されているために造血が促進されているのか。だが、出血はない。内出血もない。血清ビリルビンLND共に正常。クームス試験陰性。溶血でもない。考えれば考えるほど全ての可能性が否定される。

У Мегумі той же випадок. Анемія. У крові – підвищення кількості ретикулоцитів. Присутні еритробласти. У кістковому мозку наявні гіперпластичні еритробласти.

Жодних морфологічних аномалій. Прискорений гематоз у зв'язку із нестачею еритроцитів, але без ознак кровотечі. Ніякої внутрішньої кровотечі. Білірубін в сироватці крові, лактатдегідрогеназа в нормі. Реакція Кумбса негативна, гемоліз відсутній. Скільки би я не думав про це, мені приходится відкидати усі можливості.[69]

Другорядні герої.

Адзуса (梓)

Мати Нацуно, головного героя. Приємна та ввічлива жінка. Вживає розмовний стиль та іноді нейтрально-ввічливий, хоча загальна м'якість мовлення та тон змушують усі фрази звучати ввічливо. Часто вживає слова ввічливості:

おかえり夏野君。お客さんが来てるわよ。

Вітаю! В тебе гість, доречі.

ごめんなさいね。夏野君たぶんもうすぐ…。

Вибачте, Нацуно, напевно буде вдома пізніше ...

Жодного особового займенника впродовж епізоду Адзуса не вжила. Використала суфікс *くん* по відношенню до Нацуно. Вживала скорочену форму *ている* —> *てる*.

そうね。受験勉強頑張ってるものね。

Так, він дуже сильно піклується щодо підготовки до екзаменів.

Серед експресивних часток - часте та рівнозначне використання *わ, よ, ね*. За 12 сказаних фраз, три з чотирьох були забарвлені експресивною часткою. Іноді вживає подвійні експресивні частки (лише у комбінації з *わ*):

おかしいわね。

Дивно.

Батько Юкі (結城)

Доволі позитивний чоловік, хоча Нацуно відноситься до нього із відразою, при тому, що батько не показує жодної нелюбові ані до дружини, ані до сина та піклується про них. Постійно вживає розмовний стиль, займенник першої особи – *俺*, другої особи – *お前* (по відношенню до сина). Хоча, подумки щодо себе вживав нейтральний займенник *自分*.

何だ？自分がひどい失態を演じた気がする

(подумки) Мені здається, ніби я скоїв жахливу помилку.

お前俺が迷信や宗教やらが嫌いなことを知っているだろう。

Ти же знаєш, що мені не подобаються забубони, усіляке релігійне та йому подібне.

Була вжита недоговорена конструкція *と言います*:

どんな子って…。名前は松尾静と…。

Як там ту дівчинку ... Мацуо Шідзу звали її ...

Щодо часток, вживає частки *な, ね, ぞ*, що можна назвати більш-менш стандартним чоловічим набором.

Акіра (昭) – друг головного героя, учень школи. Користується розмовним стилем, до Нацуно звертається на お兄ちゃん:

あつ兄ちゃん。どうしたの？

Брате, що таке? (телефоном)

У інших епізодах також уживав займенник お前, щодо батька Нацуно, та 俺 щодо себе, коли розізлився, але потім, коли заспокоївся, звертався на あんた.

Окрім того, цікавий момент, що Акіра то його сестра постійно вживали すいません замість すみません (2 епізод, 5хв; 12 епізод 14хв 17с; 12 епізод 16хв.; 13 епізод 15хв 51с, тощо). Окрім того, деякі люди у селі також вживають すいません, наприклад, батько Мегумі, пан Такео (2 епізод 0хв 48с). Взагалі, уживання すいません, а також, у рідких випадках, займенника わし (старик на ім'я Токуджіро, епізод 13, 4хв 34с) – це ледь не єдина показана різниця між стандартною токійською японською та японською на селі. А.Ф. Мушинський згадує [22, с.38], що конструкція すいません є молодіжною формою від すみません (хоча в аніме показані люди, що вживають цю конструкцію, котрим вже точно за сорок років), та наводить дві теорії виникнення цієї конструкції, розмовне спотворення, подібне слову さいなら (від さようなら), або діалектизм токійського діалекту району Шітамачі, котрий розповсюдився по всій Японії.

Усі наступні другорядні герої – **окіагарі**.

Нао (奈緒) - синьоволоса жінка, котра на момент епізоду входить у число окіагарі. Щодо себе вжила займенник わたし, інших уникала. Окрім того, вживала подвійні експресивні частки та суфікс ちゃん (до жінки).

いいじゃない恵みちゃん

Не переживай, Мегумі.

彼も起き上がって仲間になるかもしれないわよ。

Він може переродитися та стати одним із нас.

ひどい…。わたしは恵みちゃんを慰めようと…。

Ти жахлива ... Я лише намагалася втішити тебе...

У 16ому епізоді (3хв. 36с.) вжила お父さん, по відношенню до свого батька, але це пояснюється знову ж, складними відносинами. Де-юре, він - батько її чоловіка, але так як Нао – сирота, вона відносилася до нього як до рідного батька. При звичайних умовах, таке звертання до свого батька у японців має неоднозначну реакцію [22, с.11-12].

Мацуо Шідзука (松尾静) – дівчинка, що носила із собою ляльку-бунраку та розмовляла від її імені. Користується розмовним стилем. Вживала іменний суфікс ちゃん, щодо «брата» (вже, можна сказати, стала конструкція в аніме), а також じゃ замість です:

「後ほどお兄ちゃんも来るが ... よいな？」

Мій братик підійде пізніше, добре?

何じゃ！

Чому так? (Що?)

Два наступні грали вкрай епізодичні ролі, **Ясуюкі** (康幸) та **Такатоші** (高俊), сказавши лише 3 та 2 коротенькі фрази, відповідно, не несучих дослідницького інтересу.

もう先に帰ったんじゃないか？

Може вона вже повернулася？

医者だから？

Він же доктор ...

Аніме не обмежується звичайним розмовним стилем, показуючи також приклади наукової японської. Події розгортаються у селі, що зазвичай в Японії повинно натякати на наявність діалекту, або хоча б якоїсь різниці із мовою в містах, діалектизми були показані дуже скупі, хіба що специфічні форми від すみません (котрі вже можна називати діалектизмами із великим скептицизмом), вживання літніми чоловіками особового займенника わし, а також ситуативна заміна です на じゃ. Натомість, більша відмінність сільського спілкування полягала у демонстрації сцен пліткування, коли дідусі та бабусі сиділи на лавках та обговорювали

перехожих.

Головний герой – лаконічний та сильний, окрім того, серйозності персонажу може додавати уникнення скорочень, спрощень та сленгу, низька частота вживання експресивних часток.

Чоловіки вживають розмовний стиль по відношенню до друзів, більш-менш знайомих людей. Нейтрально-ввічливий стиль вживається у розмові із незнайомими людьми, присутні, навіть, підкреслено-ввічливі вирази. Жінки – до друзів вживають розмовний, але, переважно, користуються нейтрально-ввічливим, особливо для вищих за статусом.

Чоловіки переважно вживають займенник першої особи однини 俺, нейтральний займенник першої особи множини われわれ та, в окремих випадках, 僕 (в даному контексті воно підкреслює «живість» персонажа, в якому би значенні це не взяти), 自分 також може вживатися як повністю нейтральний; займенник другої особи однини お前 або あんた для більш близьких стосунків, あなた для спілкування із незнайомими, або малознайомими людьми; для третьої особи вживаються あいつ、こいつ, хоча переважно, їх намагаються уникати. Жінки використовують わたし для першої особи однини, あんた, あなた для другої особи та 彼 для третьої особи.

Іменний суфікс ちゃん до чоловіків дітьми, а також при дуже близькому знайомстві серед молодих хлопців, окрім того, вживається деякими чоловіками по відношенню до жінок (переважно, молодих) та жінками одна до одної. 君 вживається молодими жінками до молодих чоловіків, さん вживається до вищих за статусом жінками, або іноді чоловіками до незнайомих людей.

Форми на кшталт ちゃう притаманні жінкам та менш брутальним чоловічим персонажам. Іноді вживається різкий імператив. Форми ている та てる не мають жодної різниці у мовленні.

Серед експресивних часток, у лідерах частки ね (16), よ (15) та わ (9). Жінки частіше за чоловіків вживають експресивні частки.

2.5 桜蘭高校ホスト部 (おうらんこうこうホストぶ) «Гурток побачень Старшої школи Оуран»

Жанр за цільовою аудиторією – Шьодзьо. Жанр – інвертований гарем, комедія.

Історія обертається навколо дівчини Харухі Фуджіока, котра отримала бюджетне місце у престижній Академії Оуран, де учаться одні лише багатії. Ця дівчина потрапляє до третьої музикальної кімнати, де зазвичай проходять зібрання Гуртку побачень, де шість студентів із певними стереотипними наборами поведінки та зовнішності розважають дівчат розмовами, розпиванням чаю, тобто виконуючи роботу, схожу на діяльність гейш.

ワイルド系? ロリショタ系? 小悪魔系? クール系?

Бунтар? Лолі-шьота? Поганці? Спокійний?

Харухі випадково розбиває дорогоцінну вазу, котра коштує завеликих для неї грошей та стає боржником цього Гуртку побачень. Через її коротку зачіску, хлопчачу зовнішність та використання займенника 自分, члени цього Гуртка сприймають Харухі за хлопця та наймають її у Гурток побачень, щоб вона відпрацювала свій борг, але навіть коли вони дізнаються про її стать, вони залишають це у таємниці та лишають їй можливість відпрацювати борг.

Саме аніме – типове шьодзьо аніме, де є багато класичних прийомів подібного жанру - красивих струнких чоловіків, концентрація на людських відносинах, велика кількість квітів, характер головної героїні – наявність емпатії, рішучість і тп [49, с.55], часто вживаються слова на кшталт «可愛い»:

ハルちゃん 可愛い

Хару! Яка милота!

Основні герої.

Харухі Фуджіока (藤岡 ハルヒ) – це дівчинка, котру усі приймають за чоловіка, через те, що вона щодо себе особовий займенник 自分.

自分はただ静かに勉強できる所を探して...

Мені просто було потрібно тихе місце для навчання!

自分でやります

Мені і доводиться це робити.

Сам по собі займенник 自分 вважається переважно чоловічим та позначає нижче ставлення адресанта, ніж адресата. Раніше вважалося, що його, переважно, використовують військові: «Джібун ва рікуджьо:-бо:-ейтай-ніто:рікуі Хатанака то мо: шімасу», «Я - старший лейтенант сухопутних сил самооборони Хатанака» [14, с.284]. Тим паче, далі Харухі каже, що їй буде зручно використовувати щодо себе ще більш чоловічий займенник – 俺, коли інші члени Гуртку дізналися про статтю Харухі:

そうだな今度から「俺」って言おう

Дійсно! Може мені тепер вживати «俺» щодо себе?

Окрім того, Харухі не вживає жіночих експресивних часток, на кшталт わ、かしら、 вживає частки, котрі можуть бути уживані як жінками, так і чоловіками, на кшталт よ та ね, навіть вживає частку な частіше, ніж це роблять жіночі персонажі з інших аніме, котрі було розглянуто в цій роботі.

Інша причина, чому мовлення Харухі можна прийняти за чоловіче – короткість фраз та більша розслабленість під час розмови, хоч, переважно, більша частина фраз вживається у нейтрально-ввічливому стилі, все ж таки, часто фрази обриваються незакінченими,

なんで名前...

Ви знаєте моє ім'я?

勇者じゃなくて特待生...

Я не герой, я лише тут навчаюся.

立ち直り早っ

Швиденько він оклепався.

自分はホスト部とかいうわけの分からん連中に

Мене схопив цей дивний Гурток побачень.

理由はともかく財布が見つからないと 今週の食費が...

Неважливо, що там за причина, мені треба гаманець свій знайти, а то грошей на їжу не буде.

З іншого боку, Харухі також вживає дещо грубі вирази, що частіше притаманно саме чоловікам:

くそ 金持ちどもめ

Багаті потвори.

面倒...じゃなくて もっとこう 的確な言い方が...

Клопітний? Ні, є краще слово для цього ...

ウザイ

Прискиписько!

面倒な人だなあ

Ну дійсно же зануда!

Або просто вживає слова, котрі вважаються простомовними, або молодіжним сленгом:

そうだ 百人の指名客を集めたら八百万の借金はチャラ

Точно! Якщо я зберу сотню клієнтів, то мій борг у вісім мільйонів мені пробачать.

だけど ホストになって 女の子にちやほやされるのも悪くないですね

Але, взагалі то, хостом бути непогано, слухати балачки дівчат.

あっちゃこの学園に苛めはないと思ってたけど

О ні! Мені здавалося, в цій школі не буде жодного хуліганства ...

Сама Харухі пояснює свою чоловічність тим, що її виховував батько, а її мати померла, коли Харухі була дівчинкою:

天国のお母さん

(звертаючись) Мати, моя на небі.

З іншого боку, вона, все ж таки, переважно, вживає нейтрально-ввічливий стиль, навіть подумки:

お金持ちの子供ってなんか学校には遊びに来てるみたいです

(подумки) Багаті діти виглядають, ніби вони сюди до школи гратися прийшли.

あれからもう十年になりますね

(подумки) 3 того моменту пройшло вже десять років

扉を開けるとそこは...ホスト部でした

(подумки) Відкривши двері, переді мною з'явився Гурток побачень.

Та вживає різноманітні стандартні ввічливі вирази:

失礼します

Бувайте

ありがとうございます

Дуже дякую

Харухі вживає розмовні варіанти займенників:

そりゃどうも

Ну дякую за це

Молодіжні граматичні обороти, або скорочені граматичні вирази:

って 誰がハルちゃんだ?!

Щ..що? Кого ти назвав Хару?

できるのは ——> できんのは

静かに勉強できんのはここぐらいか

Тиша, лише тут і можна позайматися.

ない ——> ん

なぜ泣いて喜ぶ さっぱり分かん

Чого ви так радієте до сльоз ... Не розумію.

しまう ——> ちゃう

うっかりして 窓から落としちゃったんですよ

Portфель випадково з вікна випав!

いいですよ 濡れちゃうし

Та все добре, ти же теж промокнеш.

ちよつと落としちゃって

Він випадково випав.

Використовує інверсію:

本当に三年生なのかな あの人の

Він, взагалі, дійсно зі старшокласник?

何って言うんだっけ ああいう人のこと

Як же там такі люди називаються ...

なぜこの人が自分に指名を...

І чому ця людина обрала мене?

Використовує скорочену ономатопею:

どきどき ——> どきっと

すみません 本当は少しドキッとしました

Вибачай, в мене серденько все ж таки трохи затремтіло!

Вживає すいません замість すみません:

すいませんね 高い豆じゃなくて

Вибачте, що це не дорогі кавові зерна.

Щодо часток, вживає *ね*, трохи рідше *な*, *よ*, *かな*, тобто картина виглядає приблизно також само як і у інших чоловічих персонажів, хіба що, Харухі використовує їх рідше ніж інші, у 13,6% від загальної кількості сказаних фраз.

Легко долаючи усі складнощі, а також спочатку не прийнята, Харухі швидко завойовує позиції у Гуртку побачень через свою логічність, стриманість, розсудливість, чуйність та вміння постояти за себе. Таким чином, автори хотіли щоб глядач-дівчина співпереживала разом із Харухі та асоціювала себе на місці головної героїні.

Суоу Тамакі (須王 環) – голова Гуртку побачень, дуже самозакоханий та трохи інфантильний юнак, котрий походить від багатого родини, як і решта студентів цієї академії. Він також був ініціатором приєднання Харухі до Гуртку побачень, а далі і її підвищення від «хлопчика на побігеньках» до хосту:

神は時として器も中身も完璧な人間を作り出してしまおう

(говорячи про себе) Бог іноді творить людей таких, що ідеально як ззовні так і зсередини.

キングと呼べ

Кличте мене королем!

グラス越しに映る自分も好き

І я люблю бачити своє відображення у стакані.

Він вважає себе майстром етикету, хоча, насправді, інколи дозволяє собі аж занадто нечемні речі та слова. Наприклад, він впродовж епізоду дуже часто підкреслює становище Харухі, прямо називаючи її жебраком та простолюдином:

例え学年首席であろうと君は学校一の貧乏人

Ти хоч і найрозумніший учень свого класу, ти перший жебрак школи!

よし ハルヒ こっちに来て庶民コーヒーを淹れてみよう

Давай, Харухі, підійди-но сюди та приготуй нам кави простолюдина !

麗しの世界にようこそ大貧民よ

Ласкаво просимо у наш прекрасний світ, надбідното!

Окрім підкреслювання фінансового стану Харухі, Суоу також не мешкав кидатися й іншими неприємними висловами:

子豚ちゃん 買出しご苦労

Гарна робота, Поросятко!

しかし 噂のガリ勉君が男色家だったとは

Однак, хто міг би подумати, що такий зубрій виявиться гомосексуалістом? (тут варто зазначити, що все ж таки, Харухі було сприйнято за чоловіка, та коли вона випадково зайшла до переміщення Гуртку побачень, такий висновок не є повністю випадковим).

Або, викривлював ім'я Фуджіоки Харухі:

そうよ しっかり働いてね ダサ岡君

Так так, працуй з усіх сил, неміч-Фуджіока.

При тому, з іншого боку, парадоксально, але він відноситься до Харухі як до власного вихованця, ще, навіть, до того, як дізнається, що вона – дівчинка, що

підкреслюється не лише на словах, а й на фінальних моментах епізоду, коли Суоу відмовився від клієнтки, котра конфліктувала з Харухі:

ほら お父さんの胸に戻っておいで

Ну ж бо, давай назад на ручки до тата!

俺が一流のホストに育ててやる

Я власноруч натреную тебе бути першокласним хостом!

ちよっとうちの子が気になってしまってねえ

Я усього лише хвилювався за нашого новачка.

Все ж таки, будучи людиною з кола знатних осіб, він все ж таки має особливості, котрі це підкреслюють, час від часу, наприклад, поетичність спілкування:

かくして桜蘭ホスト部とは暇を持て余す美少年たちが同じく暇な女生徒たちを持

て成し 潤わす

Тож, Гурток побачень академії Оуран – це коли гарні хлопці, котрі мають вільний час, приділяють цей вільний час дівчатам, котрі теж мають вільний час ... за гроші.

口移しならどうかな

Ти би випила (цю каву) з мого рота?

美術館に美術品があるのはなんのためだ。そう 美しいものを見せびらかすのは

美しく生まれたものの義務だ

Чому ми виставляємо картини в галереях? Так, тому що красиве повинно показувати себе.

もちろん君との思い出のあの曲さ

Звісно же, пісня, котру ми поділяємо у спогадах.

それともこの俺にしてみる いっちゃう

Чи ти хочеш мене? Ну ж бо!

そんなわけで俺は 美に飢えてる人々のために ...

тож людям, котрі жадають краси ...

Знання англійської мови у японців вважається обов'язковим для людей вищої

ланки, тож це часто підкреслюється у фразях Суоу у якості використання вкраплень англійської мови та англійських запозичень:

そのはにかんだ感じが**Good,good, very good!**

Таке збентежене личко! Good, good, very good!

スーパー金持ち学校独自の 華麗なる遊戯なのである

Ця розкішна забава – візитівка нашої супер-багатої школи.

期待してるぞ天然ルーキー

В мене є на тебе сподівання, талановитий новачок (англ. rookie).

鏡夜は ヘアデザイナーに連絡

Кьоуя, швиденько зателефонуй цирульникові!

Тут же варто згадати те, що Суоу часто вживає прислів'я:

郷に入っては 郷に従え

Якщо ти у Римі, веди себе як римлянин.

金がなければ体で払え

Нема грошей – відпрацюй

おっ 噂をすれば...

Про вовка промовка.

水も滴るいい男って言うだろうが

Як кажуть, гарному чоловікові вода не стане перешкодою.

Окрім його характеру, варто зазначити особливості його мовлення.

Щодо особовий займенників, Суоу використовує 俺, щодо себе та 君 або お前 до інших. При цьому, 君 вживає по відношенню до незнайомих, а お前 вже до друзів. Щодо Харухі, спочатку Суоу вживав 君, змінивши його на お前після того, як Харухі потрапила у борг до гуртку, ставши працювати «хлопчиком на побігеньках» та потім хостом. Іноді вживає やつ, щодо предметів та частіше намагається уникати особових займенників у розмові із клієнтками.

何?! では世にも稀な特待生の藤岡ハルヒとは君のことか

Що? То ти той стипендіат, Фуджіока Харухі? (до того, як Харухі стала боржником)

ハルヒお前 女なのか

Харухі, ти – дівчинка? (після того, як Харухі стала членом гуртку)

どんなのがお好みかな

Тож, які в тебе смаки? (у розмові із клієнткою)

君はなかなかきれいなんだけど

Ти красива. (у розмові із клієнткою)

すでに碾いてあるやつか

Це один з тих, що продаються вже помеленими? (щодо предмету)

Іноді вживає лексичні скорочення, в тому числі й оноματοпеї:

どきとき ——> どきっと

ドキっとしたかにや

Ну як, в тебе вже затремтіло серденько?

ねぼう ——> ぼうっと

どうした ぼうっとして

Що з тобою, заснув?

Окрім того, вживає скорочені граматичні форми:

しなければ ——> しなきや

そうしなきや 生きていけないのね

Не роблячи цього, ти не зможеш із цим жити.

Включаючи, навіть, скорочення експресивної частки かな:

ちゃんと買えたかにや

Купив що треба?

おっ 着替えられたかにや

Переодягся вже?

俺に惚れちゃったかにや

Закохався в мене?

Як і Харухі, вживає деякі молодіжні чи простомовні слова:

もし百人の指名客を集められたら借金の八百万はチャラにしてやろう

Якщо збереш сотню клієнтів, котрі оберуть тебе, тоді твій борг у вісім мільйонів ієн буде списаний.

Скорочує вислови, іноді недоказуючи фрази:

ハルヒ ちょっとこちらへ

Харухі! Підійди-но сюди.

Вживає інверсії:

見たことないメーカーだなあ

Я такої марки (кави) жодного разу не бачив

Імператив вживає доволі м'який:

いや 待って

Ні, стій.

ハニー先輩は...ケーキ食べててください

Хані ... поїж тістечок.

Граматична форма している не скорочується:

この部を立ち上げ 日夜努力惜しまず 美を追求している

Я заснував цей гурток, працюючи вдень і вночі, у пошуках краси!

Дуже часто створює пафосні ситуації навколо буденних речей, такі як вираження наміру пити каву «простолюдинів», тобто, заварну каву, використовуючи частку *ぞ*, таким чином зробивши фразу максимально короткою, але повністю зрозумілою:

飲んで見せるぞ

Я спробую цю каву!

Щодо часток, частіше за все використовує частку *かな/かにや*, далі *よ, ね, ぞ* і рідше - *な* та *さ*. Майже 30% усіх фраз містять експресивну частку.

Кьоуя Оуторі (鳳 鏡夜) – один із членів Гуртку побачень, так званий «спокійний» тип. Він керує фінансовими справами гуртку та зазвичай розмовляє у більш діловій манері. Його стриманість контрастує із інфантильністю інших членів гуртку. Велика кількість його фраз обертаються довкола як раз справ менеджера та

фінансиста, він постійно вважає ризики та робить різні підрахунки:

指名率七割だよ

Його обирають сімдесят відсотків наших клієнтів.

ところで 借金八百万円の君は

Доречі, так як твій борг сягає восьми мільйонів ієн ...

Щодо мовлення, Кьоуя вживає особові займенники 君, звертаючись до Харухі:

君 パスポート持ってる？

Ти, в тебе паспорт є?

Взагалі, його мовлення майже позбавлено особових займенників, лише можна віднести до цієї категорії те, що щодо себе він вживає 我 у виразі, а також うち у якості особового займенника:

我が家には有能なプライベートポリスがざっと百人ほど揃っていてね

Але в моїй родині є близько сотні особистих поліцейських.

うちの部は各自の特性を活かし

Наш гурток живе унікальністю кожного його члена.

Він вживає розмовний стиль, але вживає іменний суфікс さん, а також форму であらっしゃる:

桜蘭ホスト部へようこそ、特待生さん

Ласкаво просимо до Гуртку побачень, особливий студенте.

ハニー先輩はああ見えて秀才であらっしゃる

Не зважай на зовнішній вигляд Хані, він насправді дійсно вправний студент.

Також як і Суоу, вживає скорочення із きゃ:

なければ ——> でなきゃ

よほど図太い神経の持ち主でなきゃ、特待生にはなれないだろうと言われていたんだ

Кажуть, сюди важко потрапити до бюджету, хіба що ти – останній зубрій.

Присутнє і використання англіцизмів:

お客様のニーズに応えるのが方針でね

А наша політика – задоволення потреб (англ. Needs) наших клієнтів.

ちなみに 環がうちのナンバーワン キングだ

До речі, Тамакі – наш номер один, король.

Окрім того, присутнє і використання молодіжного сленгу:

のっけから受け取る、天然だな

Його вже прийняли, просто натуральний талант.

Щодо часток, вживає よ, ぞ, а також частіше - な та ね, кожна четверта фраза містить експресивну частку.

Близнюки Хітачіїн, Хікару Хітачіїн (常陸院 光) та Каору Хітачіїн (常陸院 馨) – Як їх назвав Суоу, 小悪魔系, тобто «маленькі дияволи», або поганці. Два брата-близнюка, котрих варто розглядати як одного персонажа, адже вони здебільшого або промовляють одну фразу одночасно, або один продовжує, інший – закінчує. Вони здебільшого коментують події з боку, ніж власне починають діалог самі.

Все мовлення відбувається у розмовному стилі.

Звертаючись один до одного, брати використовують お前 або こいつ (розповідаючи один про одного до третіх осіб) так само, як і звертаючись до Харухі, а також 彼 щодо інших осіб:

あの時のお前が可愛かったから つい...

Ти коли це сказав, виглядав таким милим ... Я лише ...

そんで こいつったら 怖い夢見たって飛び起きてさあ

А потім він прокидається весь переляканий від нічного кошмару.

やっぱりお前勇者だな

Ти – дійсно герой! (до Харухі)

彼の場合一番基本のビジュアル面をクリアしてないでしょう

В його випадку, він не проходить навіть найфундаментальніші візуальні критерії,
хіба ні?

Серед іншого, вони вживають спрощені форми слів:

できない ——> できん

できんの 指定の制服も買えない人が

А ти можеш? Студент, котрий, навіть не може дозволити собі шкільну форму ...

Вживають м'який імператив:

そんな顔してんなら早く言ってよね

Якщо в тебе таке гарне обличчя, чому не сказати раніше?

Як і інші, вживають англіцизми:

彼の場合一番基本のビジュアル面をクリアしてないでしょう

В його випадку, він не проходить навіть найфундаментальніші візуальні критерії

(англ. visual criteria), хіба ні?

テクいらず

Йому і техніки не потрібні

Частіше за інших використовують експресивні частки, у кожній другій фразі, серед котрих частіше за все використовують よ та ね, рідше さ та な.

Міцукуні Ханінодзука (埴之塚 光邦) – згідно із класифікацією Суоу, Ханінодзука – це лолі-шьота, ロリシヨタ系. Зазвичай, його усі називають Хані. Стиль лолі-шьота позначає маленького незрілого хлопчика, що відповідає його зовнішності та мовленню, не зважаючи на те, що за каноном, Хані – третьокурсник та один із найстарших членів Гуртку побачень.

Загалом, у мовленні, Хані часто розмовляє більш наближено до дитини

Він вживає 僕 щодо себе, а до інших звертається на ім'я та суфікс ちゃん, що, наприклад не сподобалося спочатку Харухі, але та потім звикла:

ねえ ハルちゃん ハルちゃん

Ей, Хару, Хару!

じゃ 僕のウサちゃん貸してあげる

Тоді я позичу тобі свого кролю!

Не рідко вживає ономапопею:

つんつん

Тик-тик

Замінює しまう на ちゃう:

崇の掛け持ち剣道部終わるの待ってたらいらい寝ちゃって

Я заснув, чекаючи на Такаші, коли він закінчить із кендо.

Зловживає суфіксом ちゃん:

ハルちゃん

Харууу!

ハルちゃんは勇者なのすごいなあ

Ти – герой? Круто!

タマちゃん 僕は?

Тама, а я?

Персонаж також помітно часто вибачається через ごめん, а також постійно їсть тортики та грається із своїм кроликом, котрого називає Усаちゃん:

僕のウサちゃん 嫌い?

Тобі не подобається мій Кроля?

Щодо часток, 75% від усіх вжитих часток – частка ね, котру традиційно використовують більш інфантильні персонажі. Загалом, частота використання часток приблизно така ж сама як і у інших, приблизно кожна четверта фраза із експресивною часткою.

Аянокоджі Сейка (綾小路 聖香) – Ревнива дівчина-клієнт Тамакі, на відміну від інших персонажів, не є головним персонажем у інших епізодах. До того, як посваритися із Харухі, була частим гостем Тамакі. Спілкується у нейтрально-ввічливому стилі із трохи більшою ввічливістю, ніж чоловічі персонажі.

Щодо себе, вживає 私 (わたし) :

環さま ハルヒ君が私に...

Тамакі ... Харухі хотів мені зробити ...

До Харухі використовує あなた та 君 (приклад вище):

あら あなた

Ей, ти.

До Тамакі звертається на фамілію + суфікс 様:

環さま 聞きましたよ

Пане Тамакі, я тут чула ...

Часто вживає ていらっしゃる форму:

ずいぶんとあの子には目をかけていらっしゃるのね

Ти, я так бачу, поклав око на цю людину.

血統書のない子猫を育ててらっしゃるんですって

Що ти собі підібрав маленького загубленого кошения.

Вживає префікси ввічливості:

環さまったら お戯れが過ぎますわね

Пан Тамакі щось дуже багато заграється ...

Замінює дієслова на більш ввічливі еквіваленти:

下賤な者の買うしコーヒーがお口に合うはずありませんのに

Не може бути такого, щоб Пан Тамакі скуштував кави якогось там простолюдина.

З іншого боку, розмовляючи із Харухі, або коли роздратована, Сейка вживає менше ввічливої мови:

そう それは大変だったわね

Як жахливо вийшло!

なっ 何をするの

Ви .. ви що таке робите ?

でも 薄汚いカバンを拾うために環さまの手を煩わせるとはあまりの身の程知らずね

Але щоб підняти той брудний портфель, ти покликав Тамакі? Ти взагалі не знаєш свого місця?

Також вживає інверсію:

ハルヒ君が...ハルヒ君が突然乱暴なことを...

Харухі! Харухі несподівано напав на мене!

Недоговорює фрази:

誰か 早く この庶民を...

Хто-небудь! Зніміть з мене цього простолюдина!

Щодо експресивних часток, дуже часто використовувала типово жіночі частки:

わ、かしら、 подвійні частки із わ:

環さまのおかげで小奇麗になれてよかったわねえ

Охайно виглядаєш, завдяки Тамакі, чи не так?

Єдиний персонаж, котрий вживає частку *かしら*, котра вважається жіночою:

ついでに育ちの悪さも直したらいかががかしら

Може це трохи покращить твої манери?

Загальна частота уживання експресивних часток значно вища за інших персонажів, маже 70% усіх фраз мають експресивну частку.

Другорядні дівчини-клієнтки розмовляли переважно у нейтрально-ввічливому стилі:

の...飲みます

ви..випила би

До себе уживали особовий займенник 私:

あのう私たち明日も指名してよろしいかしら

Чи не могли би ми і завтра з вами зустрітись?

Вживали суфікс 君 щодо чоловічих персонажів:

ハニー君 モリ君

Хані! Морі!

Вживали *ちゃう* замість *しまう*:

こんなの口にしたらお父様に叱られちゃう

Мене батько посварить, якщо я таке питиму.

Розмовляли також більш ввічливо, ніж чоловічі персонажі, наприклад,

вживаючи префікси ввічливості:

ハルヒ君のご趣味は何

Чим ти любиш займатися, Харухі?

Недоговорювали фрази:

お肌の手入れは何か特別なことを?

Ти якось особливо слідкуєш за своєю шкірою?

ハルヒ君はどうしてこの部に?

А чому ти приєднався до цього гуртка, Харухі?

Взагалі, виконували функцію коментаторів, часто вживаючи короткі однослівні фрази:

すごくきれい

Така красива! (шкіра)

可愛い

Яка милота!!!

インスタント?

Розчинна ?

Жінки переважно вживають нейтрально-ввічливий стиль, а чоловіки – розмовний. Жінкам також більш притаманні підкреслено шанобливі вирази ていらっしやる. Жінки також використовують префікси ввічливості.

Окремі художні засоби, як недоговорення фрази, чи інверсія – притаманні усім, не залежачи від рівню ввічливості.

Вкраплення англійської мови можуть підкреслювати обізнаність персонажа. Окрім того, використання поетичних слів також надають аристократичності персонажеві. Це можна зрозуміти, адже аристократія Японії має, без перебільшень, більш ніж тисячолітню історію поезії.

Інверсія є нормальним явищем, не залежачи від стилю мовлення.

Чоловіки вживають щодо себе 俺 або 僕, останнє може звучати трохи

інфантильно. Особовий займенник другої особи однини 君 до незнайомих, або お前 рівноправно із 君 до друзів. У якості третьої особи, вживається やつ і не лише щодо людей, але й щодо предметів. Жінки використовують особовий займенник першої особи わたし, рідше あたし, а також особовий займенник другої особи однини あなた та 君

俺 вважається суто чоловічою експресивною часткою. Особовий займенник 自分 є скоріше чоловічим.

Іменний суфікс さん вживається до клієнтів. 様 до Тамакі (клієнтка Аянокоджі Сейка та члени Гуртку). Персонажі, що повинні виглядати інфантильно частіше вживають іменний суфікс ちゃん, окрім того, вони ж і використовують форми на ちゃう частіше за інших. Використання そりゃ, розмовних форм від すみません не впливають на це.

Часто вживаються розмовні вирази, граматичні скорочення, стягнення, інверсія, тощо. Імператив, зазвичай, пом'якшений. Лаконічність мовлення знову притаманна головному персонажеві, чоловічої статі, тож ця характеристика підкреслює мужність персонажа (що стало однією із причин вважати Харухі хлопцем).

Висновки до другого розділу

У другому розділі були розглянуті 5 аніме, на прикладах мовлення персонажів з них було проаналізовано вживання експресивних часток, різницю між жіночим та чоловічим мовленням, іменні суфікси, вживання гайрайго, термінів та іншого лексичного забарвлення, переглянуто вживання особових займенників. Окрім того, було наведені загальні особливості жанрів.

Було наведено багато прикладів реального вживання вищезгаданих прийомів, а також проаналізовано характери персонажів, котрі користалися цими прийомами.

ВИСНОВОК

Наступні висновки виходять лише із перегляду вищезазначених аніме, тож якщо існують розбіжності із реальною повсякденною японською мовою, треба мати це на увазі.

Жіноче та чоловіче мовлення

Ми побачили, що в сучасних аніме присутня диференціація у мовленні жінок та чоловіків.

1. Чоловіки переважно вживають розмовний стиль, переходячи до нейтрально-ввічливого лише при розмові із вищим за статусом та за умовою наявності поваги до цієї персони. Жінки, натомість, вживають переважно нейтрально-ввічливий стиль, переходячи на розмовний при емоціях гніву, переляку, здивування, тощо;

2. Жінки частіше вживають ввічливі префікси;

3. Жінки частіше вживають ввічливі еквіваленти повсякденних слів, а також частки *です*. Окрім того, відсутність редукції у «*ます*» та «*です*» додають жіночності;

4. Жінки по замовчанню використовують ті особові займенники, котрі для чоловіків будуть дуже формальними;

5. Чоловіки частіше вживають скорочені форми слів та граматики;

6. Жінкам більш властиві підкреслено шанобливі вирази *ていらっしやる*;

7. Чоловіки вживають більш грубі форми імперативу;

8. Розрізняються особові займенники, котрі вживаються жінками та чоловіками у різних рівнях ввічливості. Від чоловіків рідше очікується вживати вкрай шанобливі форми особових займенників, на кшталт *わたくし*;

9. Жінки мають менший набір доступних експресивних часток.

Нейтрально-ввічливий стиль жінок буде звучати більш ввічливим, ніж серед чоловіків. Жіночність та дитячість досі вважаються дуже близькими, тому що ті

прийоми, що роблять чоловіка більш інфантильним, жінку змусять звучати більш мило. Чоловіку потрібно бути лаконічним та не дуже промовистим, щоб виглядати сильним та мужнім. Все це каже про досі наявні стереотипи часів епохи Едо.

Форми на *ちやう* пом'якшують мову, іноді роблять її більш інфантильною чи жіночою. Форма *こっち* від *これ* та їй подібні можуть підкреслювати подібну різницю в рамках мовлення окремого персонажа, але зазвичай воно ніяк не змінює мовлення персонажа.

Натомість, окремі художні техніки притаманні однаково і жінкам, і чоловікам, наприклад:

1. Недоговорення фрази.
2. Інверсія.
3. Деякі форми стягнення, на кшталт *ている* до *てる*.
4. Використання спрощених займенників, на кшталт *そりゃ*.
5. Використання розмовних форм деяких слів, на кшталт *すいません* або *すまん*, замість *すみません*.

Іменні суфікси мають наступне використання:

さん – вживається до вищих за статусом, при наявності поваги до них; може вживатися до клієнтів, незнайомих людей при уживанні нейтрально-ввічливого стилю.

さま – підкреслює особливу повагу до співбесідника.

くん – вживається переважно молодими жінками до молодих чоловіків, як протиположність суфіксу *ちゃん*; вчителями до студентів будь-якої статі; начальством до підлеглих будь-якої статі.

ちゃん – вживається жінками по відношенню до жінок; дітьми до дорослих; при близьких та не суперницьких відносинах серед друзів-чоловіків; молодими чоловіками до молодих жінок, як протиположність суфіксу *くん*; персонажами, котрі повинні мати інфантильність як частину характеру чи іміджу.

Порівнявши цю інформацію із загальною думкою, котра домінує в україномовному сегменті Інтернету, можна помітити розбіжності у реальному вживанні цих іменних суфіксів із вищезазначеною загальною думкою.

Особові займенники

Ми прийшли до висновку, що чоловіки вживають набагато більше різноманітних особових займенників, ніж жінки. Для чоловіків, це 7 особових займенників першої особи, 3 для жінок.

Окрім того, в аніме зловживаються грубі форми займенників, що є одним з пунктів популярної критики щодо мовлення персонажів.

Першої особи:

わたくし – Шанобливий унікальний займенник. Вживається, переважно, до людей вищих за статусом, наприклад, дворецьким до господині [60, 8:45]

お座りくださいお茶でしたらわたくしめが

Будь-ласка, присядьте, я подам Вам чаю.

わたし – Нейтрально-ввічливий жіночий займенник. Вживається частіше за все. Вживається чоловіками-окама, а також монстрами [58, 9:23].

わし – Нейтрально-ввічливий/розмовний чоловічий займенник, використовується літніми чоловіками (Джозеф Джостер використовує займенник 俺 у другому сезоні, але в третьому, де він вже старий, користується саме わし).

あたし – Нейтрально-ввічливий/розмовний жіночий займенник, додає більше жіночності.

僕 – Розмовний/нейтрально-ввічливий чоловічий розмовний займенник. Підкреслює молодість, скромність, чемність чи енергійність персонажа. Може підкреслювати інфантильність, у комбінації із зовнішністю персонажа, або його поведінкою.

俺 – Розмовний чоловічий займенник. Вживається частіше за все.

我々 – Нейтрально-ввічливий/розмовний чоловічий займенник. Також вживається монстрами.

自分 – Нейтрально-ввічливий чоловічий займенник. Може вживатися і жінками, але лише як виняток.

Другої особи:

あなた – Нейтрально-ввічливий унікальний займенник. Вживається жінками частіше за все. Вживається чоловіками по відношенню до незнайомих, а також чоловіками-окама. Може вживатися із повагою одним чоловіком до іншого [58, 18:05]

お前のスタンドの強さは...

Сила твого станду ...

お前のスタンド? お前?

Твого станду? Твого?

い...いえ...あ...あなた様のスタンドの力と正義は何ものよりもすぐれています。

Н.ні, Ваш станд має непорівнянну із іншими силу!

あんた – Розмовний унікальний займенник. Підкреслює невимушеність персонажа. Його зловживання притаманно скоріше чоловікам, ніж жінкам (на прикладі персонажа Дороро із однойменного твору [62]).

お前 – Розмовний чоловічий займенник. Вживається чоловіками частіше за все. Може вживатися жінками до прислуги [60, 8:38]

お前も飲むわよねえ

Ти ж теж випий (чаю).

てめえ – Розмовний чоловічий займенник, використовується при сварках, чи сутичках. Особливо грубий займенник.

貴様 – Розмовний чоловічий займенник, використовується як заміна до お前 поганцями, або брутальними персонажами в аніме-бойовиках. Особливо грубий займенник.

君 – Нейтрально-ввічливий/розмовний займенник, використовується будь-якою статтю на робочому місці. Може вживатися до незнайомих, або до друзів.

Третьої особи:

かれ – Нейтрально-ввічливий/розмовний унікальний займенник.

こいつ、やつ、あいつ、そいつ – Розмовні унікальні займенники, рідко використовуються жінками у зв'язку із тим, що жінки уникають сам розмовний стиль. Іноді вживаються до предметів, але в такому разі, навіть для японця буде природно заплутатися у деяких випадках. Наприклад, відрізок із ジョジョ 奇妙な冒険 частина 3, епізод 1:

わしとアヴドゥルはそいつの行方を追っている

Я і Абдул розшукуємо його.

そいつ? ちょい待ちな

«Його»? Стривай.

「そいつ」とはまるで人間のような言い方だが。100年間海底にあった中身をそいつと呼ぶとはどういうことが[59]

Ти так кажеш, ніби ти про людину розмовляєш. Нащо ти будеш називати щось, що сотню років було загублено посеред океану «ним»?

Модально-експресивні частки

よ – Одна з найуживаніших часток. Використовується рівно як чоловіками, так і жінками, у розмовному та нейтрально-ввічливому стилях. Чоловіки вживають цю частку в середньому в половині випадків, коли вони хочуть вжити експресивну частку, а жінки, в середньому - у третині випадків.

Вона позначає впевненість у своїх словах, додає важливості до прохання (або наказу), спонукає до дії, використовується коли треба налаяти когось

あの人は仕事ができないわよ

Він не може виконати цю роботу!

Дуже часто вживається у комбінаціях з ね、わ、котрі її пом'якшують.

ね – Позначає захоплення, погодження із іншою людиною, пом'якшує прохання, позначає запит на підтвердження, використовується при перепитуванні, м'яке твердження.

な – Виражає емоційність, вживається чоловіками. Використовується щоб спитати дозволу на щось. Пом'якшує фразу. Пом'якшує наказ (може використовуватися жінками в такому випадку, наприклад у комбінації *くださいな*)

成田まで行って下さいな

Підійди, будь-ласка до аеропорту Нагіта (якщо зможеш)

さ – Пом'якшує фразу, коли вживається чоловіками. Вживається при критиці.

かな – Позначає невпевненість. Позначає питання самому собі. Позначає прохання щось зробити із невпевненістю.

かしら – Позначає невпевненість. Позначає питання самому собі. Позначає прохання щось зробити із невпевненістю.

わ – Позначає емоцію, або відчуття захоплення. Пом'якшує вираз.

ぞ – Вживається, коли треба виразити заохочення самому собі (Я це зроблю!), або у якості наказу.

ぜ – Підкреслює заяву мовця.

Лексичне забарвлення

Аніме, в залежності від жанру може містити велику кількість стилістичної забарвленості, як технічні, наукові терміни, жаргонізми, арготизми, тощо, що варто мати на увазі при можливому використанні аніме у якості учбових матеріалів. З іншого боку, діалектизми уникаються навіть там, де вони теоретично повинні були би бути, що вказує, скоріше на політику японців щодо вживання діалектів у медіа в цілому. Окрім того, деякі можуть містити велику кількість неологізмів, серед котрих домінують англомовні варваризми.

Гайрайго

Уживання гайрайго неоднозначне. З одного боку, є такі слова, котрі повністю ужилися у мові, а є варваризми. Вкраплення саме варваризмів підкреслюють молодість персонажа, його бунтівний лад, або його обізнаність в англійській мові та взагалі, заохочуються при перекладі. Натомість, вживання загальноуживаних англіцизмів можна вважати за загальну норму у сучасній японській мові.

Вплив жанру

Жанр комедія, або бойовик іноді обертаються навколо унікальних персонажів, що впливає на їхнє мовлення – роблячи їх більш унікальними. Наприклад, головний персонаж аніме ジョジョ 奇妙な冒険, Джоджо у третьому сезоні постійно каже фразу «やれやれだぜ», а Наруто, персонаж однойменного аніме, постійно вживає закінчення だってばよ. Подібні слова підкреслюють унікальність персонажа, їх не варто використовувати у розмові тим, хто вивчає японську мову за допомогою аніме.

Окрім того, подібні персонажі часто ведуть себе телевезійно, часто коментуючи свої дії, називаючи свої техніки, пояснюють свої маневри та зупиняються посеред бою, щоб обговорити його хід із супротивником. Вони часто промовляють довгі монологи, а також виражають сильні емоції, на кшталт гніву, подиву, захоплення. Вони також, в середньому, вживають більше експресивних часток.

Загалом, персонажі жанру «повсякденність» розмовляють більш одноманітно один до одного. Жінки і чоловіки розмовляють приблизно однаково багато, персонажі дуже часто вступають у діалоги один з одним.

Аніме, розраховані на жіночу аудиторію буде мати більш м'яку мову, на кшталт м'яких форм імперативу.

Аніме, де персонажі схильні вживати короткі фрази – буде мати більше експресивних часток, ніж те, де персонажі використовують довгі монологи чи діалоги (або балакучі)

Короткі фрази притаманні «крутим» персонажам, або роблять фразу більш крутішою. Наприклад, コーヒーを飲んで見せるつもりです буде звучати більш критично у якості 飲んで見せるぞ. При тому, це залишається істиною, навіть у аніме, розрахованих на жінок, хоча, при цьому, такі «круті» персонажі просто рідше фігурують у подібних аніме.

Ономатопея особливо притаманна аніме жанру бойовик, але використовується усюди.

要約

本論文は日本語のアニメの文体論について調査を行った。本研究では、アニメでの終助詞・敬語・敬称・女性と男性の言葉の使い方の分析を試みた。魔法科高校・ワンパンマン・ちょびっツ・屍鬼・桜蘭高校ホスト部の例で検討した。

この論文はアニメでの使った終助詞統計について要約、二部、結論、文献と別記がある。

第一部は、アニメでの使用例について、本論文で説明する主なスタイル手法について説明した。などの概念を解析した。アニメ、マンガ、反転、終助詞、敬語、人称代名詞、などの概念を解析した。ウクライナではマンガよりアニメの方が人気があることがわかった。

第二部はアニメの魔法科高校・ワンパンマン・ちょびっツ・屍鬼・桜蘭高校ホスト部の例で終助詞・敬語・女性と男性の言葉を検討した。アニメのキャラクターの言語の例で終助詞検討して、よく使った終助詞を検出した。アニメで使った略語や簡略化など検出した。アニメのキャラクターの言語の例で女性の話し方と男性の話し方を比べた。そして、女性と男性の俗語と警護を比べた。女性と男性で使った人称代名詞を検出した。アニメで使った敬称を検出した。

男性は女性よりも厳しく話すことがわかった、それにアニメはこの状況を奨励している。男性は女性より多い人称代名詞がある。アニメで方言はほとんど使用されません。アニメキャラクターの語彙では日本語の辞書で不実在の英語言葉をよく使用される。

本論文の結果は学術計画を作成するとき教材として使用できる。ウクライナでアニメはライブスピーチの最も人気のある情報源であるから、日本語を勉強している学生は日本語をアニメで学ぶ。そのために、本論文の結果のおかげでアニメの言語と現実の言語の違いことがわかる。

重要な言葉: アニメ、漫画、終助詞、敬語、敬称、人称代名詞、女性と男性の言葉、魔法科高校、ワンパンマン、ちょびっツ、屍鬼、桜蘭高校ホスト部。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алпатов В. М., Аркадьев П. М., Подлесская В. И. Теоретическая грамматика японского языка. [В 2-х кн. Кн. 1]. – М., 2008 — С. 560
2. Алпатов В. М., Крючкова Т. Б.: О Мужском И Женском Вариантах Японского Языка // Вопросы языкознания. - М., 1980. - № 3. - С. 58-68
3. Алпатов В.М. Категории вежливости в современном японском языке. М.: «Наука», 1973.
4. Алпатов В.М. Система личных местоимений 1го и 2го лица в современном японском языке // сб. «Теория и типология местоимений». М.: «Наука», 1980.
5. Алпатов В.М. Япония. Язык и общество. М.: «Восточная литература», 1988.
6. Афанасьева Н.Р. Functional Styles: Учебно-методическое пособие / Сост.: Н.Р. Афанасьева, Т.В. Сенюшкина. – Омск: Изд-во ОмГУ, 2005.
7. Виноградов В. А.. Лингвистический энциклопедический словарь/ Под ред. В. Н. Ярцевой; Ин-т языкознания АН СССР. — М.: Сов. энцикл., 1990. — 682 с.
8. Виноградов В.В. Стилистика, теория поэтической речи, поэтика. —М.: Издательство Академии Наук СССР, 1963.
9. Жукова И.В. Стилистика японского языка / И.В. Жукова. — 2-е изд., доп.— М.: Вост. лит., 2002.
- 10.Иванов А.И. Введение в японскую анимацию. М., 2001
- 11.Інверсія // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 1 : А — Л. — С. 419-420.
12. Інтимізація мовлення; Інформаційний стиль // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 1 : А — Л. — С. 432; 434.
- 13.Кирилина А., Томская М. Лингвистические гендерные исследования // Отечественные записки. Журнал для медленного чтения. М.: Высшая школа экономики, 2012.

14. Китасиро Ацуси, Акума ва кимбэн, «Тэаторо», 1967,4 (284)
15. Кочерган М.П., Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 368с. (Альма-матер), с.286
16. Кочерган М.П., Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 368с. (Альма-матер), с.40
17. Крючкова Т. Б., К вопросу о дифференциации языка по полу говорящего, в сб.: Восточное языкознание, М., 1976;
18. Лаврентьев Б.П., Практическая грамматика японского языка. – 4-е изд., испр. – М.; Живой язык, 2005. – 352с., 322-327
19. Лаврентьев Б.П., Японский язык. Самоучитель. -М.: Живой язык, 2002, 352 с. , 5-е издание, исправленное., стр.37
20. Лаврентьев Б.П., Японский язык. Самоучитель. – 8-е изд., стер. – М.: Живой язык, 2011. – 352с., 37
21. Маевский Е. В. Графическая стилистика японского языка – М.: АСТ: Восток-Запад, 2000.
22. Мушинский А.Ф.: Японский язык. Почему они так говорят и пишут? – М.: Восточная книга, 2009. – 63 [1]с.
23. Н. И. Конрад, Синтаксис японского национального литературного языка, М., 1937, стр. 22.
24. Окамура Кадзуэ, Ирассятта, ирасита, «Ко:го-бумпо:-ко:дза», 3, Токио, 1965.]
25. Сыромятников Н.А., Классический японский язык. – М.: Издательство «Наука», 1983. – 152с., с.144-145
26. Шерцль В. И. Основные элементы языка и начала его развития. Часть 3: Ономатопоия или звукоподражание // Филологическія записки. Вып.2. — Воронеж: тип. В. И. Исаева, 1886. с. 123
27. Abe H. *The speech of urban professional Japanese women*. Arizona State University, 1993., p.168

28. *Advanced Sentence Ending Particles な, なあ, っけ, わ, ぞ, and ㇿ*. February 02, 2017, Retrieved August 17,
URL: <https://www.wasabi-jpn.com/japanese-grammar/advanced-sentence-ending-particles/#4>
29. Akutsu Satoru, *A Practical Guide to Mimetic Expressions Through Pictures*, Aruku, 1994., p.3-4
30. Can Japanese Speak In Pure Japanese? | ASIAN BOSS. Відео із YouTube, 8:38. Завантажено «Asian Boss»,
https://www.youtube.com/watch?v=88Nh0wvQGYk&ab_channel=AsianBoss
31. Chino N., *All About Particles: A Handbook of Japanese Function Words*, Kodansha International Ltd., 1991.
32. Chino N., *How to tell the difference between Japanese particles. Comparisons and Exercises*, Kodansha International Ltd., 2005
33. Cunningham, Philip J. *Zakennayo! : the real Japanese you were never taught in school* / Philip J. Cunningham; illustrated by Kim Wilson Eversz. Penguin Books, 1995, pp.123
34. Endo: *O. Josei no kotoba kenkyu: no hirogasi to fukamari. // Onna to kotoba*. Tokyo: Akaisi syoten, 2001.
35. Endo: Oriie: *A Cultural History of Japanese Women`s Language. (Michigan Monograph Series in Japanese Studies.)* vii, 139 pp. Ann Arbor: Center for Japanese Studies, University of Michigan, 2006
36. Google Trends. Retrieved November 09,
URL: <https://trends.google.com.ua/trends/>
37. Jugaku A. Joseigo to keigo. Kokubungaku: «Кэйгохо:-но субэтэ» 7, 1966.
38. Kindaichi N. *Nihongo*. Tokyo, 1957., с.47-62
39. Koichi Ko: *Be careful not to bend your gender in Japanese* // The Japan Times, 2009. – 28 oct, - Mode of access:
<https://www.japantimes.co.jp/life/2009/10/28/language/be-careful-not-to-bend-your-gender-in-japanese-2/#.X0JeAdz7Srw> (Дата відвідування: 05.07.2020)

40. Maccoby E., Jacklin C. *The Psychology of Sex Differences*. Stradford, 1974., c.428
41. Michael O'Connell. *A Brief History of Anime*. Otakon 1999 Program Book. 1999.
42. Nakamura M. Gengo to gender kenkyu: //Асахи синбун, 1997.
43. Niconicopedia, 深海王, 2016. Retrieved July 14,
URL: <https://dic.nicovideo.jp/a/%E6%B7%B1%E6%B5%B7%E7%8E%8B>
44. Nihonshock, *The many ways to say I*, November 28, 2009. Retrieved September 15, 2020 URL: <http://nihonshock.com/2009/11/the-many-ways-to-say-i/>
45. Norris C., *Australian fandom of Japanese anime (Animation)*, In book:
Alter/Asians : Asian-Australian identities in art, media and popular culture (pp.218-231) Publisher: Pluto Press Editors: Ien Ang
46. O'isi H. *Tadasii keigo*. Tokyo, 1968.
47. Osaka, Naoyuki (1990). "*Multidimensional Analysis of Onomatopoeia -A note to make sensory scale from word*". *Studia phonologica*: 25–33 – via Kyoto University Research Information Repository.
48. Powers N., *It's Imperative That You Learn These 10 Ways to Form Japanese Commands*. Retrieved August 15,
URL: <https://www.fluentu.com/blog/japanese/japanese-commands/>
49. Robin E. Brenner. *Understanding manga and anime*, Westport, Connecticut, London, 2007, p.55
50. Sibamoto J.S. *Japanese Women's Language*. Academic Press Inc., 1985.
51. Sugimoto T. *Josei no kotoba*. Japan, 1981., c.23
52. Takasugi Shinji, *Teach Yourself Japanese*, June 18, 1997. Retrieved August 20,
URL: <http://www.sf.airnet.ne.jp/ts/japanese/pronoun.html>
53. Tanaka A. *Nihongo no iso: to iso:sa*. Meiji syoin, 1999., c.73
54. Tanaka, Akio. 1977. "*Bunmatsu, kumatsu no hyoogen to gohoo Sentence-final and phrase-final expressions and their usages*". *Nihongo, Nihonbunka Japanese, Japanese Culture, Osaka University of Foreign Studies* 6:57
55. Todd & Erika Geers, *Making out in Japanese*, Revised Edition. Tuttle Publishing, Boston, 1988, 129, p.8.

56. Waku Waku Japanese - Language Lesson 4: Pop Culture Words. Video iz YouTube, 2:27. Завантажено «JapanSocietyNYC», 15 червня, 2017.
https://www.youtube.com/watch?v=URabOUUDMwA&ab_channel=JapanSocietyNYC
57. Weblio. Online Dictionary,
 URL: <https://www.weblio.jp>
58. ジョジョ 奇妙な冒険。スターダストクルセイダース。エピソード第17、恋人ラバーズ その2。（監督：筆安 一幸、2014）
59. ジョジョ 奇妙な冒険。スターダストクルセイダース。エピソード第1、悪霊にとりつかれた男。（監督：津田 尚克、2014）
60. ジョジョ 奇妙な冒険。スターダストクルセイダース。エピソード第23、風にかえる戦士。（監督：筆安 一幸、2014）
61. ちょびっツ、エピソード第1、ちい 目覚める（監督：浅香 守生、2002）
62. どろろ、エピソード第1、醍醐の巻（監督：古橋 一浩、2019）
63. は - 精選版 日本国語大辞典 via kotobank.jp, Retrieved November 09, 2020,
 URL: <https://kotobank.jp/word/%E3%81%AF-597777>
64. わ Particle, June 30, 2019, Retrieved August 15,
 URL: <https://www.japanesewithanime.com/2019/06/wa-sentence-ending-particle.html>
65. ワンパンマン 災害レベル鬼の深海王って結局強かったの？, July 06, 2017.
 Retrieved July 14,
 URL: <https://ciatr.jp/topics/142926> ;
66. ワンパンマン, エピソード第8、深海の王（監督：武藤 信宏、2015）
67. ワンパンマン. Retrieved July 14,
 URL: <https://ja.wikipedia.org/wiki/%E3%83%AF%E3%83%B3%E3%83%91%E3%83%B3%E3%83%9E%E3%83%B3%E3%81%9D%E3%81%AE%E4%BB%96%E3%81%AE%E6%80%AA%E4%BA%BA>
68. 屍鬼、エピソード第10、第悼話（監督：網野 哲郎、2010）

- 69.屍鬼、エピソード第3、第惨話（監督：網野哲郎、2010）
- 70.得意外明. へんな言葉の通になる—豊かな日本語、オノマトペの世界, 祥伝社. – T.: 祥伝社新書 2007, 251c.
- 71.桜蘭高校ホスト部、エピソード第1、今日から君はホストだ。（監督：五十嵐卓哉、2006）
- 72.魔法科高校の劣等生, エピソード1, 入学編 I (監督：小野学, 2015)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПО УЖИВАННЮ ЧАСТОК ТА КІЛЬКОСТІ СКАЗАНИХ ФРАЗ З ПЕРШОГО ЕПІЗОДУ 魔法科高校劣等生

Кількість фраз, сказаних персонажами. До уваги не бралися звернення, окремі вигуки (на кшталт «あつ...», «そうですか...», «えい! », «ん? »), короткі відповіді (на кшталт «はい», «いえ»).

Персонаж	Фамільярний стиль (Кількість фраз та відсоток від загальної кількості сказаних фраз)	Нейтральний стиль	Шанобливий стиль	Загалом
Тацуя	74 фрази (81%) 3 них: - 38 до сестри - 16 до себе - 20 до інших студентів	17 фраз (19%) 3 них: - 12 до вищих за статусом - 5 при знайомстві	Немає (0%)	91
Міюкі	6 фраз (11%) 3 них: - 1 перехвилювавшись - 5 до себе	42 фрази (76%) 3 них: - 33 до брата - 5 до вчителя - 4 до інших	7 фраз (13%) 3 них: - 5 до брата - 2 до вчителя	55
Міцугі	2 фрази (9%) 3 них: - 2 до подруги	20 фраз (91%) 3 них: - 12 до Тацуя	Немає (0%)	22

		- 8 до інших студентів		
Еріка	24 фрази (100%) 3 них: - усі, незалежно від співрозмовника та ситуації	Немає (0%)	Немає (0%)	24
Адзуса	Немає (0%)	4 фрази (100%) 3 них: - усі, незалежно від співрозмовника та ситуації	Немає (0%)	4
Маюмі	1 фраза (7%) 3 них: - 1 до нижчих за статусом	14 фраз (93%) 3 них: - 3 під час виконання обов'язків - 11 при звичайних обставинах	Немає (0%)	15
Марі	4 фрази (80%) 3 них: - 4 при виконанні обов'язків	1 фраза (20%) 3 них: - 1 при виконанні обов'язків	Немає (0%)	5
Лео	22 фрази (100%)	Немає (0%)	Немає (0%)	22

	3 них: - усі, незалежно від співрозмовника та ситуації			
Морісакі	9 фраз (100%) 3 них: - усі, незалежно від співрозмовника та ситуації	Немає (0%)	Немає (0%)	9
Вчитель нінджюцу	12 фраз (100%) 3 них: - усі, незалежно від співрозмовника та ситуації	Немає (0%)	Немає (0%)	12
Чоловічі персонажі	117 фраз (87%)	17 фраз (13%)	Немає (0%)	134
Жіночі персонажі	39 фраз (31%)	79 фраз (63%)	7 фраз (6%)	125

Кількість експресивних часток, вжитих персонажами епізоду.

Персонаж	Частки (кількість часток та відсоток від усіх вжитих фраз)	Відсоток від загальної кількості вжитих часток	Загалом (кількість часток, та відсоток вживання часток у фразах)
Тацуя	よ – 8 (8,8%)	57%	14 (15%)

	ね - 3 (3,3%) な - 2 (2,2%) さ - 1 (1,1%)	21,5% 14% 7%	
Міюкі	よ - 1 (1,8%) ね - 1 (1,8%) の - 1 (1,8%)	33% 33% 33%	3 (5,5%)
Міцугі	よ - 1 (4,5%) ね - 2 (9,1%)	33% 66%	3 (13,5%)
Еріка	よ - 3 (12,5%) ね - 1 (4,2%) の - 1 (4,2%) かな - 1 (4,2%) わ - 1 (4,2%) よね - 1 (4,2%) さ - 1 (4,2%)	33,3% 11 % 11 % 11 % 11 % 11 % 11 %	9 (33%)
Адзуса	よ - 1 (25%)	100%	1 (25%)
Маюмі	よ - 2 (13,3%) ね - 3 (20%)	40% 60%	5 (33%)
Марі	な - 1 (20%)	100%	1 (20%)
Лео	よ - 4 (18.2%) ね - 2 (9.1%) かな - 1 (4.5%)	44,5% 22% 11% 22%	9 (41%)

	ぞ – 2 (9.1%)		
Морісакі	よ – 1 (11,1%) な – 2 (22,2%)	33% 66%	3 (33%)
Вчитель нінджюцу	よ – 3 (25%) ね – 4 (33,3%)	43% 57%	7 (58%)
Чоловічі персонажі	よ – 16 (11,9%) ね – 6 (4,5%) かな – 1 (0,7%) ぞ – 2 (1,5%) さ – 1 (0,7%) な – 4 (3%)	53% 20% 3% 6,5% 3% 13%	30 (22%)
Жіночі персонажі	よ – 8 (6,4%) ね – 7 (5,6%) の – 2 (1,6%) かな – 1 (0,8%) わ – 1 (0,8%) よね – 1 (0,8%) な – 1 (0,8%)	38% 33% 9,5% 5% 5% 5% 5%	21 (16,8%)

ДОДАТОК Б

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПО УЖИВАННЮ ЧАСТОК ТА КІЛЬКОСТІ СКАЗАНИХ ФРАЗ З ВОСЬМОГО ЕПІЗОДУ One Punch Man

Кількість експресивних часток, вжитих персонажами епізоду.

Персонаж	Експресивні частки (кількість)	Відсоток від загальної кількості вжитих	Загальна кількість фраз (кількість фраз та відсоток фраз із

	ВЖИТИХ ЧАСТОК, та їх відсоток від усіх фраз)	ЧАСТОК	ЕКСПРЕСИВНИМИ ЧАСТКАМИ ВІД ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ФРАЗ)
Сайтама (One Punch Man)	ね – 4 (27%) よ – 1 (7%)	80% 20%	15 (33%)
Сатору (Мумен Райда)	な- 1 (6%)	100%	17 (6%)
Стінгер	ぜ – 2 (17%) ぞ – 2 (17%) かな – 1 (8%)	40% 40% 20%	12 (42%)
Генос (Oni Cyborg)	な – 1 (4%) よね – 1 (4%)	50% 50%	24 (8%)
Пурі-пурі- пурізна	な – 3 (10%) ぞ- 1 (3%)	75% 25%	30 (13%)
Лайтнінг Макс	ぜ – 1 (6%) わ – 1 (6%) ね – 1 (6%)	33% 33% 33%	16 (19%)
Містер Світ Маск	ね – 1 (8%) よ – 1 (8%)	50% 50%	12 (17%)
Сонік	な – 3 (6%)	100%	48 (6%)

Король	ね – 10 (21%)	37%	47 (57%)
Морських	よ – 8 (17%)	29,6%	
Глибин	わ – 9 (19%)	33,3%	
	(з них わよ – 4(9%) та わね – 3(6%))		

ДОДАТОК В

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПО УЖИВАННЮ ЧАСТОК ТА КІЛЬКОСТІ СКАЗАНИХ ФРАЗ З ПЕРШОГО ЕПІЗОДУ Chobits

Кількість експресивних часток, вжитих персонажами епізоду.

Персонаж	Експресивні частки (кількість вжитих часток, та їх відсоток від усіх фраз)	Відсоток від загальної кількості вжитих часток	Загальна кількість фраз (кількість фраз та відсоток фраз із експресивними частками від загальної кількості фраз)
Мотосува	ぞ – 4 (1,8%)	5,5%	226 (25,2%)
Хідекі (本須和秀樹)	な – 31 (13,7%)	42,5%	7 кейго
	よ – 25 (11,1%)	34,2%	
	ね – 10 (4,4%)	13,7%	
	さ – 2 (0,9%)	2,7%	
	かな – 1 (0,4%)	1,4%	
	Враховуючи у комбінаціях	11%	
	よな – 8 (3,5%)	1,4%	
	なよ – 1 (0,4%)	2,7%	
	ねよな – 2 (0,9%)	1,4%	
	ねえなあ – 1 (0,4%)	1,4%	
	よね – 1 (0,4%)		
Шімбо Хірому	よ – 9 (15,3%)	45%	59 (33,9%)

(新保弘)	ぜ - 1 (1,7%) ぞ - 2 (3,4%) な - 4 (6,8%) さ - 1 (1,7%) ね - 3 (5,1%)	5% 10% 20% 5% 15%	
Хібія Чітосе (日比谷千歳)	よ - 2 (9,1%) ね - 3 (13,6%) かしら - 1 (4,5%) Враховуючи у комбінаціях よね - 2 (9,1%)	28,6% 42,9% 14,3% 28,6%	22 (22,7%)
Сумомо (すもも)	-	-	8 (0%)

ДОДАТОК Г

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПО УЖИВАННЮ ЧАСТОК ТА КІЛЬКОСТІ СКАЗАНИХ ФРАЗ З ДЕСЯТОКОГО ЕПІЗОДУ 屍鬼

В цій частині було розглянуто 10ий епізод, але були також взяті окремі моменти із інших епізодів. В статистику увійшов лише матеріал 10ого епізоду.

Кількість експресивних часток, вжитих персонажами епізоду.

Персонаж	Експресивні частки (кількість вжитих часток, та їх відсоток від усіх фраз)	Відсоток від загальної кількості вжитих часток	Загальна кількість фраз (кількість фраз та відсоток фраз із експресивними частками від загальної кількості фраз)
Нацуно Юкі/Коїде (結城 夏野/小出)	よ – 5 (7,2%) ぞ – 1 (1,4%) ね – 1 (1,4%)	71,4% 14,3% 14,3%	69 (10,14%)
Меґумі Шімідзу (清水 恵)	よ – 5 (17,9%) ね – 2 (7,1%) わ – 4 (14,3%) Враховуючи у комбінаціях わよ – 1 (3,6%)	45,5% 18,2% 36,4%	28 (35,71%)
Тоору Муто (武藤 徹)	よ – 2 (9,1%) ぜ – 1 (4,5%) ね – 1 (4,5%)	50% 25% 25%	22 (18,18%)

Тацумі (辰巳)	よ – 3 (6,4%) な – 2 (4,3%) ね – 6 (12,8%) ぞ – 1 (2,1%)	25% 16,7% 50% 8,3%	47 (25,5%)
Мацуо Шідзука (松尾 静)	な – 1 (20%) よ – 1 (20%)	50% 50%	5 (40%)
Адзуса (梓)	ね – 3 (25%) よ – 3 (25%) わ – 3 (25%) Враховуючи у комбінаціях わよ – 1 (8,3%) わね – 1 (8,3%)	33,3% 33,3% 33,3% 11,1% 11,1%	12 (75%)
Батько Юкі (結城)	ね – 2 (12,5%) な – 2 (12,5%) ぞ – 1 (6,3%)	40% 40% 20%	16 (31,3%)
Нао (奈緒)	わ – 2 (40%) わよ – 1 (20%)	66,6% 33,3%	5 (60%)

ДОДАТОК Г

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПО УЖИВАННЮ ЧАСТОК ТА КІЛЬКОСТІ СКАЗАНИХ ФРАЗ З ПЕРШОГО ЕПІЗодУ 桜蘭高校ホスト部

Кількість експресивних часток, вжитих персонажами епізоду.

Персонаж	Експресивні частки (кількість вжитих часток, та їх відсоток від усіх фраз)	Відсоток від загальної кількості вжитих часток	Загальна кількість фраз (кількість фраз та відсоток фраз із експресивними частками від загальної кількості фраз)
Харухі Фуджіока (藤岡 ハルヒ)	ね – 5	41,7%	88 (13,6%)
	な – 2	16,7%	
	よ – 3	25%	
	かな – 2	16,7%	
Суоу Тамакі (須王 環)	よ – 5	17,9%	98 (27,6%)
	な – 3	10,7%	
	ね – 5	17,9%	
	よね – 1	3,6%	
	ぞ – 4	14,3%	
	さ – 1	3,6%	
	さ – 1	14,3%	
	かな – 4	17,9%	
かにゃ – 5			
Кьоуя Оуторі (鳳 鏡夜)	よ – 1	12,5%	31 (25,8%)
	な – 3	37,5%	
	ね – 3	37,5%	

	ぞ - 1	12,5%	
Хікару Хігачіін (常陸 院 光) та Каору Хігачіін (常陸 院 馨)	さ - 2 よ - 4 な - 1 ね - 4 よね - 2	15,4% 30,8% 7,7% 30,8% 15,4%	23 (52,2%)
Міцукуні Ханінодзука (埴之塚 光邦)	な - 1 ね - 3	25% 75%	15 (26,7%)
Аянокоджі Сейка (綾小路 聖香)	わね - 3 かしら - 1 よ - 3 ね - 6	23,1% 7,7% 23,1% 46,2%	19 (68,4%)
Дівчини- клієнтки	よ - 2 ね - 1	66,6% 33,3%	19 (15,8%)